

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014-2020

Проучване и анализ на иновативни, национални и европейски практики за интеграция на социално-уязвими групи (включително представители на етнически малцинства) в селските райони, приложими на територията на МИГ „Гълъбово-Опан“

Съдържание

1. Въведение	4
2. Цели	5
3. Данни за територията на МИГ „Гълъбово-Опан“	7
3.1 Обща характеристика	7
3.2 Местна икономика	8
3.3 Пазар на труда	11
3.4 Социална инфраструктура	12
4. Идентифицирани социално-уязвими групи	15
4.1 Деца в риск	16
4.2 Възрастни хора и хора с увреждания	17
4.3 Безработни	18
4.4 Етнически общности	21
5 Законодателство и нормативна база	25
6 Проучване на иновативни, национални и европейски практики за интеграция на социално-уязвими групи	28
6.1 „Подход, основан на диалог“ - превенция срещу рисковете за децата в интернет в Орхус, Дания.	29
6.2 SAANED: Помощ и взаимопомощ на хора с увреждания	36
6.3 Kringwinkel – има подходяща работно място за почти всеки	41
6.4 „Добър старт“ в Мофлени, Румъния	46
7 Заключение	

Списък на използваните съкращения

A3	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
ДАЗД	Държавна агенция за децата
ЕС	Европейски съюз
ЕК	Европейска комисия
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
МИГ	Местна инициативна група
СНЦ	Сдружение с нестопанска цел
МОН	Министерство на образованието
РИО	Регионален инспекторат по образование
МЗ	Министерство на здравеопазването
РЗИ	Регионални здравна инспекция
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
ЕС	Европейски съюз
КЗД	Комисия за защита от дискриминация

1. Въведение

Това проучване и анализ е създаден в изпълнение на Споразумение № РД 50-136/21.10.2016 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.4 «Текущи разходи и популяризиране на Стратегията за Водено от общностите местно развитие» на мярка 19 «Водено от общностите местно развитие» от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 година, подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

То има като водеща цел да направи анализ на иновативни, национални и европейски практики за интеграция на социално-уязвими групи в социално-икономическия живот на България и тяхното възможно прилагане на територията на МИГ „Гълъбово – Опан”. Фокусът на разработката е обусловен от обстоятелството, че тяхната интеграция е важен елемент от социално-икономическата програма на Европа с оглед на високата степен на социално изключване, на което са подложени тези групи в Общността. Анализът е насочен основно върху сферите на заетостта, образованието и здравеопазването.

Отделено е специално внимание както на стратегическата и институционалната рамка на инициативите за преодоляване на социалната изолацията на социално-уязвими групи в българското общество – на национално, регионално и местно равнище, така и на постигнатите до момента резултати в това направление.

При изработване на настоящият анализ са използвани: Стратегията за ВОМР СНЦ „МИГ Гълъбово – Опан”, Регионалните и общински документи за развитие на територията като: Областна стратегия за развитие на област Стара Загора, Общинският план за развитие на Община Гълъбово за периода 2014 – 2020г., Общинският план за развитие на Община Опан за периода 2014 – 2020г. и стратегии, програми за развитие на общините Гълъбово и Опан, Статистически и официални данни от НСИ и МЗХГ, ОД „Земеделие и гори” Стара Загора, РИОСВ Стара Загора.

През последните три десетилетия две събития оказват основно негативно влияние върху ситуацията на социално-уязвими групи в страните от източна Европа.

✓ **На първо място,** рухването на плановите икономики през 90-те години на минали век, което имаше отрицателен ефект върху заетостта и условията на живот най-вече сред социално-уязвими групи. В бившите социалистически страни например ромите бяха обект на икономическа и социална асимилация, свързана предимно с уседнал начин на живот. Икономическият преход през последното десетилетие на миналия век обаче доведе до влошаване на тяхното положение както по отношение на загуба на работа и жилища, причинена от масовата приватизация, така и във връзка с влошаване на тяхната социална защита. Така, най-вече ромското население в новите страни – членки на ЕС, е обект на нарастващо социално изключване като пряка последица от процеса на преход. Политиките насочени към подпомагане на социално-уязвими групи в новите държави членки бяха до голяма степен инициирани и в резултат на натиска, упражняван от страна на ЕС в процеса на присъединяване. Те до настоящият момент не са в състояние да отговорят на основните нужди на тези групи и

особено на ромското население по отношение на подкрепата на техните доходи, създаването на работни места, подобряване на жилищните условия и достъпа до социални услуги.

✓ **На второ място**, през последните години икономическата криза и пандемията предизвикана от COVID-19 допълнително влоши общата социално-икономическа ситуация и допринесе за несигурността сред тези общности. В старите страни – членки на ЕС, понижените социални разходи ограничиха възможностите за оказване на социална подкрепа на местните уязвими групи и ромите, прииждащи от новите държави членки. Именно в този труден икономически контекст е необходимо разработването на подходящи стратегии и подбор на добри европейски практики, които да са приложими за конкретни социално-уязвими групи (включително представители на етнически малцинства)

2. Цели

Целта на настоящото проучване е да бъдат извършени всеобхватни проучвания и да се направи обобщение и анализ. Това ще подпомогне идентифицирането, изготвянето и развитието на водещи проекти в рамките на Стратегията за ВОМР на МИГ „Гълъбово – Опан“. Проучването и анализът ще покажат на аудиторията възможни начини за подход към проекти за иновации в областта на интеграция на социално-уязвими групи и за координирането им чрез Стратегията за ВОМР. Темата на проучването пряко кореспондира с хоризонталната политика на СВОМР: „Равенство между половете и липса на дискриминация“.

Интеграцията на социално-уязвими групи като хоризонтален подход за територията играе важна роля за превръщане на СВОМР в стратегически документ с потенциал да стимулира иновациите, да допринася за здравословния и активен начин на живот на възрастните хора и да насърчава солидарността между етническите малцинства. Проучването ще подпомогне процеса на превръщане на партньорството МИГ в платформа за социални иновации за справяне с предизвикателствата на демографските промени на територията.

Проучването ще бъде качено на сайта на СНЦ „МИГ Гълъбово - Опан“ с цел да се запознаят местните заинтересовани лица. Резултатите, изводите и препоръките на проучването ще направи по прецизно и ефективно планирането на обученията, събитията и дейности на територията, което от своя страна ще доведе до постигане на целите на Стратегията за ВОМР на МИГ „Гълъбово – Опан“.

Проучването и анализът ще се съсредоточат основно върху сферите на образованието, заетостта, здравеопазването и други социални проблеми. Отделено е специално внимание както на стратегическата и институционална рамка на инициативите за преодоляване на социалната изолацията на социално-уязвими групи в българското общество на национално, регионално и местно равнище, така и на постигнатите до момента резултати в това направление.

Подложени са на оценка и са формулирани препоръки за усъвършенстване на различни аспекти на местната политика, изпълнение и въздействие върху социално-уязвими групи на територията на МИГ „Гълъбово-Опан“. Ще се проучат иновативни, национални и европейски практики за интеграция на тези социално-уязвими групи и особено на ромското население практики, които могат да бъдат адаптирани към условията на територията.

В процеса на събиране на информация, бяха привлечени представители на различни заинтересовани страни от територията, с изключение на граждански организации и НПО които работят по тези проблеми, т.к. на територията на двете общини няма такива. Членовете на работната група работиха, мотивирани от убеждението за необходимостта от развитие на интеграционните процеси, които да допринесат за решаване на остри социални проблеми сред населението на общината.

Същевременно, този подход спомогна за осигуряване на достъп до почти всички налични източници на информация на територията, като:

- ✓ **Анализи, доклади, стратегически документи на национално, областно и местно ниво (като стратегии, дългосрочни програми и планове за развитие)**
- ✓ **Статистически бази-данни на национални и регионални институции**
- ✓ **Данни на ДСП и отделите „Социална закрила“ и „Закрила на детето“;**
- ✓ **Данни на Общински администрация – експертите отговорни за социални, образователни и хуманитарни дейности, ГРАО и др.;**
- ✓ **Институции на областно и общинско ниво - ДБТ, РУП, НСИ, НОИ, РЗИ, НОИ;**
- ✓ **РУП, Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, които текущо документират своя опит и практика и разполагат със статистика за специфични групи на деца в риск;**
- ✓ **Данни и предложения от социалните услуги в общините Гълъбово и Опан;**

Представеният аналитичен доклад е изготвен на основата на частични данни за броя и състоянието на рисковите групи, събрани от териториалната работна група. Включена е статистическа информация на територията, което дава възможност да се изведат основните тенденции, и да се предложат и планират конкретни мерки и социални услуги.

Използваните методи за събиране на информация включват:

- ✓ **Документално проучване на съществуващи анализи, доклади, стратегически документи, дългосрочни програми и планове за развитие на национални и местни администрации;**
- ✓ **Систематизиране и обобщаване на статистически данни, регулярно събирани от общинската администрация и местно-базираните държавни институции;**

- ✓ Събиране на допълнителна статистическа информация за разпределението на ключови рискови групи в общината (в прилежащите села и махали);
- ✓ Среци и дискусии с представители на общинска администрация, доставчици на услуги,
- ✓ Проучване на целеви общности и групи в риск.
- ✓ Проучване на иновативни, национални и европейски практики за интеграция на социално-уязвими групи

При обработването на данните и анализа на ситуацията са прилагани количествени и качествени методи, сравнителен анализ на състоянието и тенденциите в свързаните сектори. Наред с това е събрана информация за социално-икономическото и демографското развитие на територията, уточнени са отделни качествени и количествени параметри за развитието ѝ и на прилежащите населени места.

Част от събраните данни са получени по официален път от съответните институции, а друга част от информацията е събрана от социалните работници от различните видове предоставяни услуги и от членовете на работната група.

Общините Гълъбово и Опан които сформират територията на МИГ „Гълъбово – Опан“ са приети местни стратегически документи като общинският планове за развитие на Община Гълъбово и Община Опан за периода 2014 – 2020г., стратегии, програми за развитие на общините Гълъбово и Опан. В тях те определят като най-масова основна социално-уязвима група ромското население. Поради тези причини, в нашето проучване ние ще акцентираме в анализа и на тази група, като доминираща.

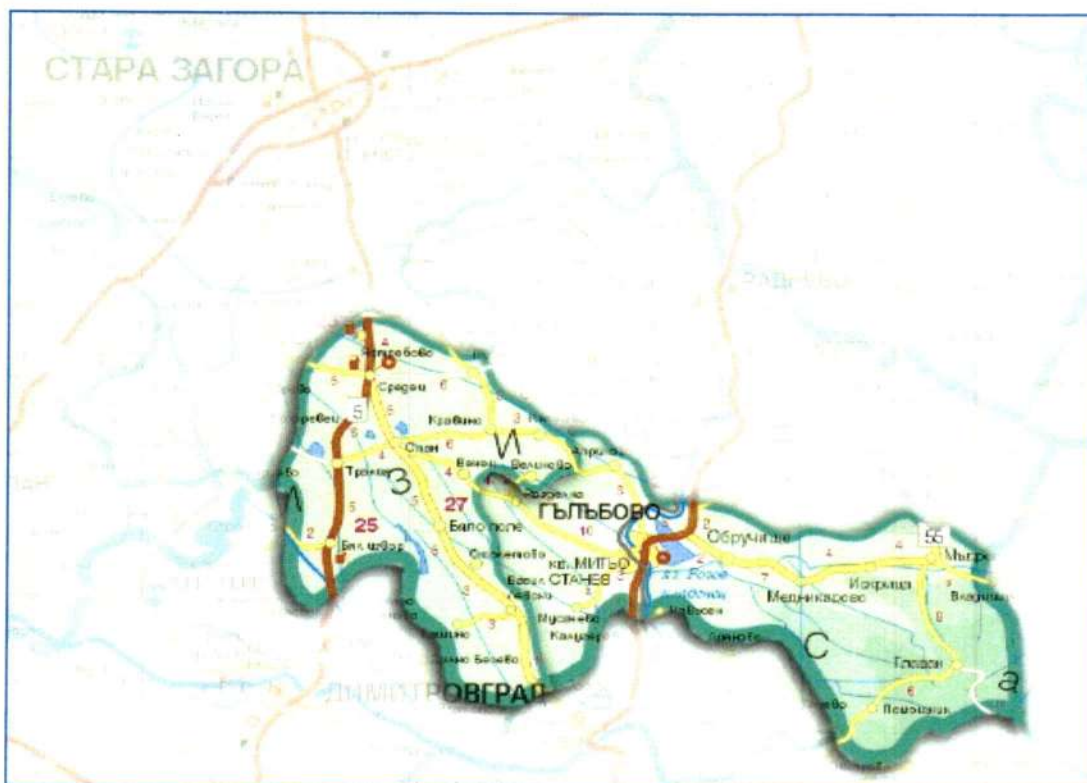
На територията МИГ „Гълъбово-Опан“ общините Гълъбово и Опан са приели следните планове и стратегии касаещи социално-уязвимите групи (Общински стратегии за развитие на социалните услуги (2016 г. – 2020 г.)

- ✓ Уязвими деца и техните семейства;
- ✓ Лица с увреждания;
- ✓ Възрастни хора;
- ✓ Уязвими общности в неравностойно положение;

3. Данни за територията на МИГ „Гълъбово-Опан“

3.1 Обща характеристика

Територията на МИГ „Гълъбово-Опан“ се намира в Югоизточната част на България, разположена е в Горнотракийската низина, обхваща части и от Сакар планина и включва две общини – Гълъбово и Опан. Територията обхваща две общини – Гълъбово и Опан, които са част от област Стара Загора в Югоизточен район за планиране.

Територията МИГ „Гълъбово-Опан“

Общата площ на МИГ е 606.3 км² като територията на община Гълъбово е 348,8 км², което е 6,8% от територията на областта, а територията на община Опан е 257.5 км² или 5% от територията на областта. Община Гълъбово попада в групата на малките общини и се състои от 11 населени места - град Гълъбово и 10 села. Община Опан е една от 47-те общини в България, в които населените места са само села - 13 на брой, включително и общинският център село Опан. По данни на НСИ за 2014-та година, по население община Гълъбово е на 6-то място в областта с общо 12668 жители, а община Опан – на последно с 2703 жители. Населението на територията на МИГ е общо 15371 души.

3.2 Местна икономика

Анализът и оценката на местната икономика, показват сериозни проблеми в развитието на стопанската дейност. Негативните тенденции се засилват след средата на 2009 г. Има принципни различия в икономиката на територията която се обуславя от наличието на крупни производствени предприятия, но те са разположени изключително в община Гълъбово. По реален БВП за крайно потребление, общината се нарежда на 5 място от 262 общини в страната. Според индекса на човешко развитие, определен от екип на Програмата за развитие на ООН, общината се намира на второ място в област Стара Загора.

Община Опан се характеризират като селска община със силни традиции в земеделието. Тя е една от най-малките български общини и като такава е силно зависима от социално-икономическата среда, която се формира от съседните общини. Опан е в група, чието равнище на социално-икономическо развитие е доста под средното за страната, без обаче да

попада сред общините в критично състояние. Произведената продукция през 2008 г. е на стойност 10 631 хил. лв., докато през 2011 г. е на стойност 25 048 хил. лв. Въпреки това обаче, добавената стойност от единица продукт през 2008 г. е с близо 17% повече от 2011 г, като съответно за 2008 г. приходите от дейността възлизат на 49 380 хил. лв., а през 2011 г. са 40 752 хил. лв. Разликата в нетните приходи говори още по категорично за добавената стойност на единица продукция, като тя възлиза на 8 628 хил. лв. в полза за 2008 г. Към 2011 г. броя на предприятията са 85, с което общината остава на предпоследно място в областта по този показател.

✓ **Значимостта на водещите отрасли на тежка промишленост в национален мащаб (въгледобив и енергопроизводство) е причина за запазване основните характеристики на местната промишленост.**

В комплекса „Марица Изток” се добиват над 80% от въглищата /90% от лигнитните/ и 30% от електроенергията в страната. Анализите и оценките за състоянието и възможностите на икономиката на Община Гълъбово следва да отчитат мястото ѝ в националния енергиен комплекс. Водещо място в икономическото развитие на общината заемат търговските дружества, осъществяващи своята дейност в сферата на енергетиката. Те определят икономическия облик на общината и дават отражение върху развитието на останалите икономически отрасли. За разлика от дълбоките структурни промени в реалния икономически сектор, засегнали повечето общини в страната, икономическата характеристика на община Гълъбово остава почти непроменена.

Най-обобщения анализ дава основание да се направи обективната констатация, че водещи функции и значимо място в местната икономика имат добивната промишленост, производството на електроенергия, производството на брикети и енергоремонта.

Тези отрасли се представляват от „Брикел” ЕАД, Експлоатационна компания „КонтурГлобал Марица Изток 3 ”АД, рудник „Трояново-3”, „Енергоремонт - Гълъбово ” АД, част от рудник „Трояново-1”, както и „AES – Марица Изток 1”. През 2010 г. е разкрито предприятие за производство на гипсофазер и гипсокартон – „КНАУФ България“ ЕООД. Продукцията на предприятието е предимно за вътрешния пазар и износ. „КНАУФ България“ осигурява работни места за около 80 човека.

Всички тези търговски дружества на територията, определят нейния икономически облик. Местната власт няма правомощията и нормативно регламентирани функции да се намесва активно в производствената дейност и управлението им. В същото време в тях се реализира трудовата заетост на основната част от трудоспособната част на населението.

✓ **От фирмите от малкия и среден бизнес, работещи на територията на следва да се спомене и за общинската фирма на община Гълъбово „Благоустройство и чистота“ ЕООД – 100% общинско участие. Дружеството е с предмет на дейност – строителство, охрана, почистване на сгради и промишлени обекти. „Благоустройство и чистота“ ЕООД гр. Гълъбово осигурява заетост на 250 човека и то предимно местни жители. Броят на наетите в промишлеността лица е почти половината от всички работещи в общината, докато по официална статистика наетите в селското стопанство са много под реално работещите поради високия процент самонаемащите се в сектора. Структуроопределящите за местната икономика**

са въгледобивът и електропроизводство. Те са предпоставка и за развитието на множество съпътстващи производства, услуги и търговия.

✓ Преобладаващата част от предприятията на територията на МИГ „Гълъбово-Опан” са възникнали и работят като **обслужващи или съпътстващи структуроопределящите местната икономика въгледобив и енергопроизводство**. Най-голямото измежду тях е „Енергоремонт – Гълъбово” АД, осъществяващо монтаж и ремонт на енергетични машини и съоръжения в комплекса. Паралелно с него на територията на общината работят и множество малки и средни предприятия, обслужващи дейността на основните предприятия – ремонт, доставки и техническо обслужване.

✓ Съществен дял в местната икономика заема **автотранспорта**, като това също е вследствие на структуроопределящите предприятия в региона. Поради спецификата на своята дейност – добивната на въглища и производството на електроенергия, те са разположени извън регулацията на населените места и не се обслужват от градски транспорт. Работещите в тези производствени мощности не са само от територията на МИГ „Гълъбово-Опан” а от цялата област Стара Загора, както и от Хасковска и Сливенска област. Впредвид, че само пряко ангажираните в добивната и електропроизводствената дейност в региона са над 7000 човека, голяма част от които работещи на денонощен режим, това налага ежедневно транспортиране на около 3000 човека на средно разстояние то около 50 км. В едната посока. Освен това, производствата на гипсофазер, гипскартон както и на брикети за отопление не са местно потребление и се транспортират из цялата страна. Това обуславя и наличието голям брой тежко товарни транспортни средства, които са около 200 бр.

✓ Територията на МИГ „Гълъбово-Опан” като икономика се характеризират като със силни традиции в **земеделието**, като най съществен като икономически сектор е той в западната част на територията. В тази част попада цялата община Опан, която е една от най-малките български общини и като такава е силно зависима от социално-икономическата среда, която се формира от съседните общини. Опан е в група, чието равнище на социално-икономическо развитие е доста под средното за страната, без обаче да попада сред общините в критично състояние.

✓ Предвид наличието на обективни фактори, природни дадености, културни и исторически забележителности, **туризмът** е сравнително слабо развит. Като цяло няма обособени туристически комплекси, които да привличат редовен и достатъчен на брой туристически поток.

Възможностите за развитие на туризъм на територията на МИГ „Гълъбово-Опан” се обуславят от наличието на исторически и природни забележителности. Стремещът на двете общини е да създаде устойчиви туристически продукти в сферата на алтернативния туризъм, а именно изграждане на нови туристически маршрути, спортен риболов, повишаване квалификацията на персонала в туризма, както и развитие на социалния отдих.

Ключови проблеми за развитието на туристическия бизнес са недобре изградена инфраструктура и недостатъчния брой на категоризираните туристически обекти.

3.3 Пазар на труда

По данни от преброяването на населението на НСИ през 2011 г. икономически активни лица в община Гълъбово са 5533 души, което представлява 64,1% от населението на възраст между 15 и 64 навършени години в общината и 3,71% от икономически активните лица в област Стара Загора. От икономическо активното население на общината мъжете са 3203 бр., а жените 2350. Икономически неактивните лица са 6152, като от тях 2609 са мъже, а 3543 са жени. Заетите в община Гълъбово са 85,1% от икономически активните лица на общината, като от тях 2715 са мъже и 1938 са жени. Данните показват, че икономически активното население в Община Опан представлява общо 400 души. От тях 154 души са наети по трудово правоотношение в общественния сектор което е 38.5% от икономически активното население и 246 души са наети по трудово правоотношение в частният сектор или 61.5% от икономически активното население.

Разпределението на зетите лица по икономически дейности показва, че най-висок е дялът на зетите в електропроизводството и въгледобива, следван от ремонтни дейности, обслужващи дейности, търговия и селско стопанство. Стабилните равнища на заетост в общината, ниските нива на безработица и най-висок дял работоспособно население в града останаха в миналото. Картината на заетост и безработица на територията на МИГ Гълъбово-Опан днес все повече се доближава до тази в други региони и общини от област Стара Загора и страната.

Равнището на безработица към 30.10.2019г. е 508 човека, като следва да се има предвид, че зимните месеци нивото е по-високо от средното за годината поради приключване на сезонни дейности основно свързани със земеделието и строителството. Разпределението на регистрираните безработни по образование е следното:

Анализът на данните за демографската характеристика на територията на МИГ „Гълъбово-Опан” очертава следните **основни демографски проблеми**, които са основа за формиране на социалната политика, развиване на системата на социалните услуги, ориентирани към потребностите на населението от социални, здравни и др. услуги. Демографското състояние на на територията се характеризира с:

- ✓ Продължава тенденцията за намаляване броя на населението на общината, процес характерен и за цялата страната.
- ✓ Налице е тенденция на продължаващо застаряване на населението, което е силно подчертано за селата в общината. Този процес се изразява в намаляване на относителния дял на населението в под трудоспособна възраст за сметка на нарастване на дела на населението в над трудоспособна възраст.
- ✓ Нарастване на броя на възрастните хора, които в по-малките населени места са преобладаваща част от населението ще изисква реализация на мерки, свързани с развитие на социални услуги за тази категория лица, със здравеопазването и т.н.;
- ✓ Нарастване на броят на селата с минимален брой население затруднява осигуряването на минимални публични услуги за тях и по-конкретно в здравното обслужване на населението.

3.3 Социална инфраструктура

✓ Здравеопазване

В Системата на здравно обслужване на населението на територията на МИГ „Гълъбово-Опан” има една болница -Многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ) гр. Гълъбово която е 100% собственост на община Гълъбово. Съществува и „Медицински център 1” ЕООД гр. Гълъбово, Център за спешна медицинска помощ – филиал Гълъбово, Център за спешна медицинска помощ – филиал Опан. В момента на територията на цялата община Опан например практикуват 5 лекари от които 3-ма лекари са с индивидуална практика за първична извънболнична медицинска помощ и 2-ма за първична дентална помощ.

При разпределението на лекарските практики в общината нараства броят на практиките, обслужващи 2 и повече населени места. Специализираната извън болнична помощ на населението се осъществява най-вече от ДКЦ 1, където са застъпени някои от най-търсените за района специалности. Специалистите, обаче не са с местоживееене на територията и пътуват ежедневно.

Пандемията COVID-19 демонстрира негативните страни на достъпа до здравеопазване, лошите инвестиции в здравни профилактични услуги сред уязвимите групи както в България, така и в Европа. Засегнати от неравен достъп до здравни и профилактични услуги и лоши жилищни условия, условия на живот и труд, лошото им здравословно състояние доведе до по-голямо излагане на здравните и икономически ефекти на пандемията на всички социално-уязвими групи.

✓ Образование

Структурата на образованието на територията на МИГ обхваща предучилищно образование, общо образование и професионални училища. В общините Гълъбово и Опан има по 2 детски градини, в Гълъбово има 3 основни училища, 1 средно общообразователно училище и Професионална гимназия по енергетика и електротехника, в които са обхванати 1130 ученици, а в община Опан има само едно основно училище. В общ. Гълъбово системата на социални услуги предоставя от няколко вида - Дом за стари хора, Защитено жилище в с. Априлово, Дневен център за деца и младежи с увреждания, Домашен социален патронаж и Обществена трапезария, Личен асистент, Клубове на пенсионера във всички населени места, Клуб на инвалида. В общ. Опан се предлагат някои социални услуги, като основните предизвикателства са свързани със самотно живеещите стари хора, пенсионери с ниски доходи, които не могат да се обслужват сами. Към момента в общината се предоставят услуги като „Домашен социален патронаж” и предстои да се изгради Дневен център за стари хора.

При предоставянето на здравните услуги на територията се извеждат някои негативни изводи:

- **Неравномерно териториално разпределение на практиките и на здравните услуги.** Налице са здравни структури в гр. Гълъбово /общински център/, като в останалите населени места са недостатъчно незадоволени потребностите от медицински и здравни грижи.
- **Демографското остаряване на населението поставя допълнителни изисквания пред структурата на здравните потребности,** поради обстоятелството, че възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване, което води и до по-големи разходи за здравно обслужване.
- **Липса на достатъчно специалисти в малките населени места,** което затруднява достъпа на пациентите до този вид медицинска помощ, а често води и до забавяне на диагностично-лечебния процес.

✓ **Социалните услуги**

Дневен център за деца и младежи с увреждания

Дневният център е разкрит през 1996 г. и е държавно делегирана дейност с целева група деца и младежи от 1 до 29-годишна възраст. Разположен е в жилищен квартал „Строител“ в близост до центъра на града и СОУ. Дневният център се помещава в сграда на бивша детска градина, която е преустроена. Сграда е разделена на две – в едната част е ДЦДМУ, а в другата – Дом за стари хора. Дневен център използва само първи етаж от сградата, общинска собственост, като общата застроена площ е 462,2 кв. м, а на прилежащия двор – около 3000 кв.м.

Създадената материална база е много добра, обзавеждането и оборудването е съобразено със потребностите на децата и се стои от съвременни уреди, необходими за провеждане на корекционно-компенсаторна и възпитателна дейност, логопедична, психологическа и физикална рехабилитация.

Има изградена рампа към входа удобен за ползване от потребители на инвалидни колички, санитарните възли и вратите на кабинетите също са съобразени с нуждите и потребностите на децата и младежите. Във вътрешният двор е изградена открита площадка за игра.

ДЦДМУ разполага със служебен автомобил „Мерцедес“, снабден с падащ борд за обслужване на потребители с физически увреждания в инвалидни колички. Предоставя се „Дневна грижа“ и почасови социални услуги. На потребителите е осигурен безплатен транспорт от дома до центъра и обратно.

ДЦДМУ е създаден да обслужва потребители на община Гълъбово, но услугите ни се ползват и от близки населени места, които са в друга община и дори в друга област.

Основната цел на Дневен център за деца и младежи с увреждания е да предлага комплекс от качествени социални услуги, състоящи се в предоставяне на храна, задоволяване

на ежедневните здравни потребности, рехабилитационни и специфични потребности на децата и младежите, съобразно техните индивидуални планове. Да зачита достойнството и личното пространство на потребителите, да поощрява самостоятелността им, като ги насърчава да участват при вземането на решения по всички въпроси, отнасящи се до начина им на живот, да подпомага поддържането и развиването на силните страни и позитивните характеристики в ценностната система на потребителя. Да оказва помощ и подкрепа по възможно най-деликатен и ненаатрапчив начин.

Дейности провеждани в ДЦДМУ:

- Двигателна рехабилитация
- Логопедична рехабилитация
- Психологична
- Социална рехабилитация
- Възпитателна дейност
- Обучително-познавателни дейности:
- Терапевтични дейности:

Защитено жилище за хора с ментални увреждания с. Априлово, община Гълъбово

Защитено жилище с. Априлово е социална услуга в общността-резидентен тип, разкрита през 2005 г. Настанени пълнолетни лица с психични увреждания, различни по възраст. От 2014 г. услугата е преименувана в Защитено жилище за хора с умствена изостаналост. Потребителите водят относително независим начин на живот, подпомагани от персонала. Дейността е насочена към стимулиране, поддържане на самостоятелен начин на живот, в зависимост от желанието, потребностите на потребителите и темповете, с които успяват да повишават своята автономност. Осигурени са адекватни условия, необходими за постигане на максимално качество на живот и развитие на лицата с увреждане. Осигурени са спокойна среда, необходима за емоционална стабилност, социални контакти и среда, близка до семейната, създаваща възможности за пълноценен и самостоятелен живот. Потребителите получават здравословна и качествена храна, здравни грижи и работа по индивидуални програми. Осигурена възможност сами да организират свободното си време, планиране на културни и др. дейности и насърчаване участието на потребителите в тях. Развлекателна труд терапия - изработване на картички, мартенички, рисуване, зеленчукопроизводство и цветарство.

Постиженията в защитено жилище с. Априлово са относно възстановени социални умения и навици, както и трудови умения, участие в живота на местната общност, достъп на лицата до културни средища, до специализирани здравни, социални и др. услуги. Периодично включване на потребителите в програми за заетост – затвърждаване на придобити трудови умения, усвояване на нови, за по-добра трудова реализация.

Осигурени са адекватни условия и оборудване, необходими за постигане на максимално качество на живот и развитие на лицата с увреждане. Осигурени са спокойна среда, необходима за нормален живот, емоционална стабилност, социални контакти.

4. Идентифицирани социално-уязвими групи

При анализа на социо-демографската и икономическа картина на територията на МИГ „Гълъбово-Опан” се открояват основни фактори, които пораждат риск за различни групи от населението и формират основни рискови групи: деца, лица, семейства в неравностойно положение и стари хора, нуждаещи се от подкрепа и социални услуги. Тези фактори са свързани с:

- ✓ Безработица и ограничен достъп до заетост;
- ✓ Ограничени ресурси за автономност и зависимост от подкрепата на близки – възрастни с увреждания с нужда от подкрепа във всекидневния живот; хора в пенсионна възраст;
- ✓ Увреждане и/или сериозни здравословни проблеми на лицето или на член от семейството;
- ✓ Ниско образование (включително и неграмотност), липса на професионална квалификация, които водят до неравностойна позиция на пазара на труда и социална изолация;
- ✓ Изолираност на населеното място. Отдалечеността от административния център е фактор пречатващ достъпа до социални и здравни услуги, както и до работни места;
- ✓ Възраст – концентрация на пенсионери и стари хора, живеещи в изолираните малки населени места, с крайно ограничен достъп до здравна грижа и услуги.

На основата на тези рискови фактори и техните специфики се обособяват рисковите групи. Повечето от тях имат социално-икономически корени. Анализът не цели да направи пълна класификация на рисковите групи, а да очертае някои приоритетни потребности от социална защита, както и необходимостта от развитието на конкретни социални услуги. В резултат от анализа на рисковите фактори се идентифицират ключови рискови групи, които да бъдат обхванати в Общинските и Областната стратегии. Рисковите групи са анализирани в контекста на планирането на социалните услуги, които се отнасят до: индивиди, групи, общности.

Местните стратегически документи като общинските планове за развитие на общините Гълъбово и Опан за периода 2014 – 2020г., стратегии, програми за развитие, се идентифицират няколко основни рискови групи.

4.1 Деца в риск

На територията на МИГ "Гълъбово Опан" степента на териториално обхващане на рисковите групи деца и техните семейства чрез развитие на услугите за нуждаещи се от отдалечените населени места достига около 70% от територията. До голяма степен се постига предотвратяване институционализация на децата в риск от изоставяне чрез настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване. Осигурена е подкрепа за поне 20% от уязвимите семейства и деца на територията. Нисък е процента на отпадналите от училище деца, създаден капацитет за обхващане на поне 90% от децата с увреждания в На територията в ДЦДМУ и в услугата „личен асистент“. Създадени са условия за равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование. От гледна точка на анализиране постигнатите цели, заложи с общинските стратегии се очертават следните дефицити:

- ✓ Липсват услуги в подкрепа на приемната грижа и осиновяването – провеждане на консултации и обучение на кандидатите; поддържащи обучения, подкрепа и проследяване и др.
- ✓ Липса на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда;
- ✓ Малък процент на обхванатост на децата и младежите с рисково поведение, недостатъчност на прилаганите мерки. Необходимост от развитие на дейността на МКБППМН и обществените възпитатели в общината, заедно с ОЗД и РУП в подкрепа на деца с рисково поведение и деца, жертва на насилие, negliжиране, зависимости е др. Необходимост от подпомагане и развитие на дейностите за превенция в училище за създаване на среда, която влияе за намаляване на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- ✓ Липсват дейности и мерки за здравна профилактика и семейно планиране насочени към групите в ромската общност;
- ✓ Осигурена е адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа, заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда общината в ДЦДМУ. За децата и младежите с увреждания от отдалечени населени места достъпът до услугата е затруднен. Необходимост от дейности и мерки за увеличаване на родителския капацитет на родителите на децата от малцинствен произход. Необходимост от мерки за увеличаване пълняемостта на услугата: разширяване дейностите на центъра чрез обхващане на повече групи деца в риск и разширяване на териториалния обхват на Центъра, като се предоставят услугите и на деца от съседни общини.

Приоритетни направления за подкрепа:

- ✓ Превенция на отделянето на детето от семейството;
- ✓ Подкрепа на семейства в риск (многодетни социално слаби семейства, социално слаби семейства, непълнолетни майки, самотни родители) след раждането на детето с цел превенция на изоставянето;

- ✓ Поддържане и развитие на връзката с биологичното семейство на детето;
- ✓ Интегриране на детето в семейната среда – биологично семейство; семейство на роднини или близки и приемни родители;
- ✓ Изграждане на родителски капацитет и умения за отговорно родителство;
- ✓ Подкрепа на семействата при решаване на социалните им проблем;
- ✓ Подпомагане на семействата за подобряване на взаимоотношенията с децата и развитие на родителски умения;
- ✓ Подобряване на качеството на образование на децата;
- ✓ Разширяване на спектъра на услуги за рехабилитация в общността;
- ✓ Включване на децата в системата на образование;

4.2 Възрастни хора и хора с увреждания

Услугите на територията на МИГ "Гълъбово Опан", предоставящи дневна грижа и почасови услуги за възрастни хора са най-многобройни. Домът за стари хора в гр. Гълъбово разполага с много добри условия и предоставя качествена институционална грижа за хората от третата възраст. Имайки предвид нарастващият броят на възрастните хора с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора, непрекъснато влошаващия се здравен и социален статус на тези групи, считаме че наличните общински дейности и услуги трябва да бъдат доразвивани както по отношение на предоставяната грижа, така и за обхващане на възможно най-много нуждаещи се от всички населени места.

Очертават се дефицити по отношение на предоставянето на дневна грижа и почасови услуги в общността за стари хора - услуги в домашна среда, каквито предоставят домашния социален патронаж и личните асистенти. Необходимо е развитие на услугите с цел достигането им до всички нуждаещи се, повече гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности и избор на пакет от услуги по отношение видове ползвани услуги и честота на посещаемост.

Остър е проблема относно необходимостта от медицински услуги, долекуване и рехабилитация. Здравната система в много от случаите не предлага пълно излекуване по клиничните пътеки за активно лечение. Доизлекуването в домашна среда е тежко и не винаги е възможно за хората от групата, било поради спецификата на грижата, или поради липса на близки и роднини, които да я поемат.

Има заявено намерение за разкриване в Гълъбово Център за социална рехабилитация и интеграция има съществено място в предоставянето на грижи за хората с увреждания и техните семейства и за тази група- там те ще могат да получават необходимата им специализирана подкрепа, информиране, консултиране, медицинска и социална рехабилитация.

Възрастни хора, настанени в специализирани институции:

Приоритетни направления за подкрепа:

- ✓ Подобряване качеството на грижа в специализираните институции;
- ✓ Предприемане на мерки за деинституционализацията на грижите за стари хора, съобразно План за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа с увреждания;
- ✓ Преструктуриране на специализираните институции;
- ✓ Разкриване на алтернативни услуги за съответната целева група под форма на ЦНСТ и други подходящи алтернативни форми на социални услуги;
- ✓ Разкриване на подходящи услуги за палиативно болните стари хора.

Самотни възрастни хора, живеещи в семейна среда:

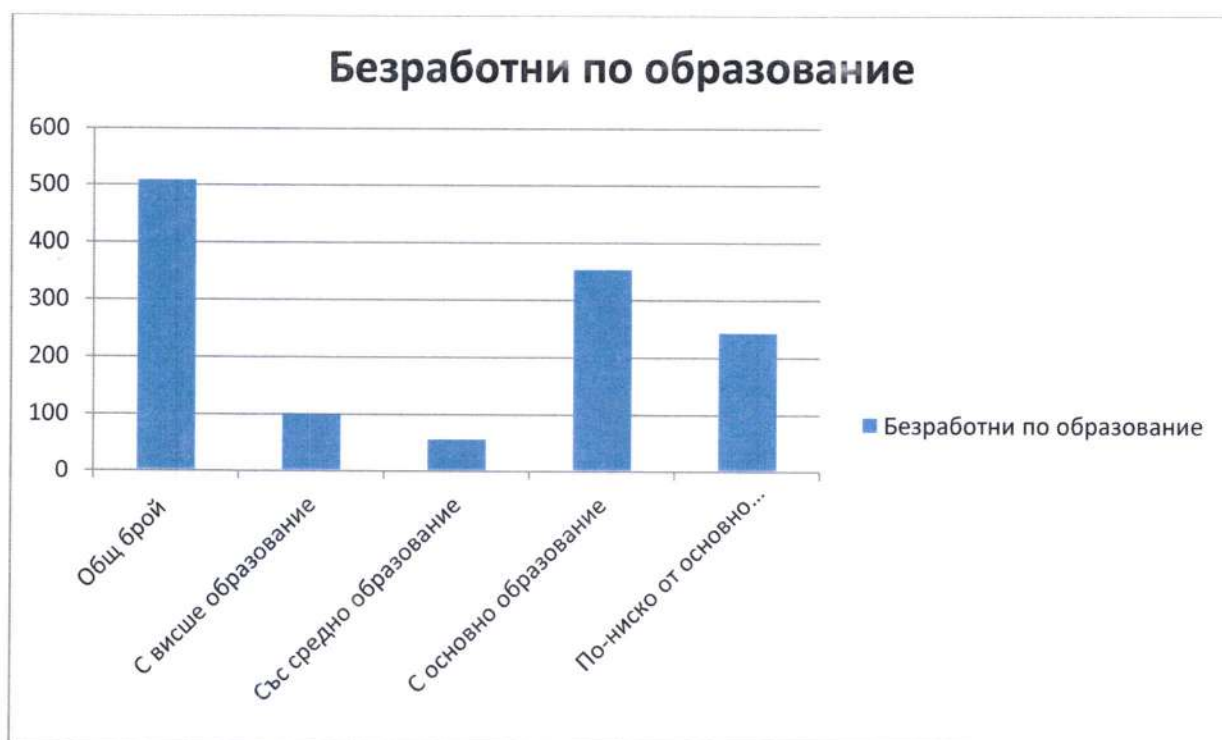
Приоритетни направления за подкрепа:

- ✓ Подкрепа за ежедневните грижи в дома - помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване;
- ✓ Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства;
- ✓ Достъп до медицинска помощ и здравни услуги;
- ✓ Осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа;

4.3 Безработни

Една от основните идентифицирани групи в риск са хората с основно и по-ниско образование. Гражданите и представителите на администрацията идентифицират фактора образование като предпоставка за трайно състояние на бедност и социална изолация.

Ниското образователно и квалификационно равнище на работната сила я превръщат в особено уязвима при икономически промени категория. Това обуславя запазването на тенденцията - безработните с основно и по-ниско образование, да заемат най-голям относителен дял от регистрираните в Бюрото по труда, което води до трудности при трудовата им реализация, липса на доходи, крайна бедност и социална изолация. Нужна е системна работа и помощ за намиране на работа и превръщането на образованието и квалификацията в първостепенна ценност за излизане от този порочен кръг.

Безработни по образование

Източник: Агенция по заетостта, Дирекция Бюро по труда

Демографската картина за територията, както и за цялата страна е неблагоприятна, населението застарява, както в резултат на естествените процеси на раждаемост и смъртност, така и в резултат на засилените миграционни процеси.

Заклученията за тенденциите в икономическото развитие, заетостта и безработицата са:

- ✓ Намаляване на населението в икономически активна възраст.
- ✓ Продължава да е висок дялът на постъпващите на пазара на труда жени;
- ✓ Запазва се висок, въпреки изразената тенденция за намаляване броят на безработните младежи;
- ✓ Най-уязвими да останат без трудова заетост са лицата без специалност и с ниско (основно и по-ниско) образование както и без квалификация;
- ✓ Най- висок дял в групата на безработните лица на продължително безработните лица. Жените и младежите до 29 г. възраст са преобладаващи в групата.

Безработица по трайност

Източник: Агенция по заетостта, Дирекция Бюро по труда

От анкетирането и анализ на издаваните месечни бюлетини на регионалните „Дирекции Бюро по труда“ може да се направи извода, че пазара на труда на територията не се различава от общият фон в страната със следните основни проблеми:

- ✓ **Формираща се структурна безработица с елементи на потомствена безработица.**
- ✓ **Ниска активност на пазара на труда .**
- ✓ **Квалифицираната работна сила е малка част от безработните.**
- ✓ **Остър дефицит на лекари, медицински сестри, фармацевти и други медицински специалисти.**
- ✓ **Недостиг на специалисти със средна квалификация - оператори на машини и съоръжения, строителни техници, технолози, механици, заварчици, стругари, шофьори, кранисти, готвачи и др.**
- ✓ **Дефицит на специалисти с висше образование в сферите: информационни и комуникационни технологии, машиностроене, енергетика и хранително-вкусова промишленост.**

Безработни лица с по-ниска конкурентоспособност на пазара на труда. Те включват безработни младежи, завършили образованието си, младежи, не активни на пазара на труда;

продължително безработни лица без квалификация, особено от етнически общности; безработни самотни родители с деца до 3-годишна възраст; безработни в пред пенсионна възраст; безработни лица, изтърпели наказание "лишаване от свобода" и други групи лица.

Един от инструментите за ограничаване на безработицата е трудовото посредничество със специално внимание към неравнопоставените групи на пазара на труда (лица на социално подпомагане, хора с увреждания, младежи и т.н.), изпитващи затруднения при намирането на работа.

Необходимо е да бъдат предприети мерки по отношение на продължително безработните лица и тези над 50 години в посока стимулиране на ученето през целия живот за повишаване на пригодността им за заетост както и продължаващо стимулиране на младежката заетост с разнообразяване участието им във различни форми на обучение и заетост, квалификация и насочване към собствен бизнес.

4.4 Етнически общности

България е сред страните в Европейския съюз (ЕС) с най-значително ромско население, въпреки че данните от последното 17-то поред преброяване на населението в демографската история на България (Преброяване 2011) намаляват броя на хората, които се самоопределят като роми. В преброяването от 2011 г. 4,87% от отговорилите на доброволния въпрос за етническа принадлежност се самоопределят като роми. Това са 4,42% от цялото население на страната. При предишното преброяване на населението от 2001 г. тези, които се самоопределят като роми са 4,68% от цялото население или 4,69% от отговорилите на въпроса за етническата си принадлежност. Тъй като при преброяване 2011 г. има много голям брой откази от отговор на въпроса за етническата принадлежност, по-подходяща база за сравнение е индикаторът за дял на ромите от всички отговорили, който бележи незначителен ръст. Ако се абстрахираме от допускането, че значима част от неотговорилите може да са от ромски произход и приемем, че отказът от отговор на въпроса за етническата принадлежност не зависи от етническия произход на анкетирания, стигаме до заключението, че дялът на ромите сред населението в България е останал непроменен през първото десетилетие на 21-ви век.

Има обаче мнения на експерти, че последното преброяване подценява броя на самоопределящите се като роми, тъй като дялът на ромите сред неотговорилите може да е непропорционално голям. Има и много експертни оценки за броя на ромите, които не се базират на самоопределение, а на различни други методи за идентификация. Сред оценките, даващи най-висок процент на ромите е тази на Съвета на Европа, според която ромите са 10,33% от българското население. Тази оценка е цитирана и в официалния документ на Европейската комисия (ЕК), с който страните членки са поканени да подготвят национални ромски стратегии.

Тъй като на територията на МИГ „Гълъбово-Опан“ са разположени две общини, данните данните относно самоопределянето по етническа принадлежност е по общини.

На територията на община Гълъбово ромското население е разпръснато: по селата -345 самоопределили се и 424 самоопределили се за гр. Гълъбово. През последните години се наблюдава заселване на ромски фамилии по селата, където те си закупуват къщи от изселили се в градовете жители на общината. По селата не се наблюдават типичните за групата ромски гета. С по-компактно ромско население са селата Мъдрец (210), Главан (59), Обручище (43). В общинския център- гр. Гълъбово има обособен ромски квартал, чиято територия в по-голямата си част се намира извън урегулираните граници на населеното място. По наши данни в квартал „Лозенец“ на гр. Гълъбово живеят над 500 човека. Разположението на квартала и нормативните изисквания не позволява урегулирането му.

Данните за територията са от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България 2011г. за броя отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност и разпределението на отговорилите по етноси са следните за територията на МИГ „Гълъбово-Опан“:

Община /Населени места	Население	Етническа група				Несамоопределили / Неотговорили
		Българска	Турска	Ромска	Друга	
Общ.Гълъбово	12974	12036	68	769	20	81
Гр. Гълъбово	7943	7376	61	424	13	69
С. Априлово	287	286	-	-	-	1
С.Великово	49	49	-	-	-	-
С. Главан	987	924	-	59	4	-
С. Искрица	219	203	-	16	-	-
С. Медникарово	489	484	2	2	-	1
С. Мусачево	147	145	-	2	-	-
С. Мъдрец	859	646	3	210	-	2
С.Обручище	1610	1558	2	43	3	2
С. Помощник	267	248	-	13	-	6
С. Разделна	117	117	-	-	-	-
общ. ОПАН	2 950	2 443	7	72	5	423
С.Бащино	56	39	-	-	-	17
С. Бял извор	30	297	-	4	-	5
С.Бяло поле	327	295	-	4	-	5
С.Васил Левски	241	226	-	12	-	3
С.Венец	102	81	-	18	-	3
С.Княжевско	178	171	-	-	-	7
С.Кравино	81	80	-	1	-	-
С.Опан	385	286	-	8	-	91
С.Пъстрен	229	229	-	-	-	-
С.Средец	270	254	3	13	-	-
С.Столетово	94	77	-	16	-	-
С.Тракия	293	249	-	20	-	22
С.Ястребово	286	216	-	30	-	19
ОБЩО	15 924	124 479	75	1041	25	804

Етническа принадлежност на територията на МИГ „Гълъбово-Опан“

За община Опан броят на самоопределилите се лица в малцинствени групи е 85 човека /към датата на преброяване/, но това не може да се приеме като реално отражение на етническата картина в общината. Прави впечатление факта, че 423 лица не са посочили етноса към който се самоопределят, което не е от съществено значение, ако основната част от тях не носят белезите /ценностната система/ на ромската общност. Към днешна дата този брой е значително по-голям и е с тенденция към геометрична прогресия, породен от бързото увеличаване на броя на новородените деца, спрямо общия брой на децата. Ако внимателно анализираме етническата принадлежност на децата в ЦДГ и основното училище, установяваме, че тя вече надхвърля 80% от общия брой и за съжаление тенденцията към увеличаване на този процент е съвсем реална. В тази ситуация е поставена на изпитание реалната възможност за интеграция на малцинствата, тъй като значително по-лесно е приобщил дадена малка група, към по-голямата, носител на ценностите които желаем да постигнем, отколкото обратното.

Ромите заявяват, че нямат достъп до безплатна медицинска помощ. Затрудненият достъп до пазара на труда и липсата на постоянни доходи, често пъти е основна причина за недостъпността на здравните услуги. Въпреки, че най-масово ползвани от ромите са именно здравните услуги, те определят здравословното си състояние като лошо или много лошо, а хронично болните и инвалидите имат усещане за дискриминационно отношение спрямо тях при получаване на различни услуги. Липсват точни данни за здравния статус на ромското население. При типичните за ромските квартали условия на живот и пренаселеност най-голяма опасност представляват инфекциозните болести, стомашно-чревните заболявания, хепатит, болести, причинени от паразити което поставя нуждата от програми за превенция, разпространение на здравна информация, здравно консултиране в общността и медиация, наред с усилията за подобряване на достъпа до здравеопазване. Висок процент от децата, посещаващи училище-над 95% имат личен лекар и са обхванати над 90% от Националния имунизационен календар.

Етнически общности в неравностойно положение със специален фокус на територията МИГ „Гълъбово-Опан” това е ромската общност. Групата включва хора, живеещи в обособените ромски общности – квартал „Лозенец“ в гр. Гълъбово и по селата на територията. В ромския квартали са налице различни фактори подкрепящи бедността – ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия. Допълнителен фактор, затрудняващ развитието на общността е самото гето. Обособените ромски квартали са районите с най-голям относителен дял на непълнолетни майки, деца, настанени в институции, деца, в риск от отпадане от училище.

Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група. В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители.

За да се разбие затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Наваксване на липсата на професионална квалификация и образование.

- Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;

- Подкрепа на родителя в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;

- Изграждане на родителски капацитет и увереност;

- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;

- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;

- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;

- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

По жилищна площ на територията МИГ „Гълъбово-Опан” не се идентифицират жилищни проблеми. Обособен е един квартал на ромска етнически малцинствена група в гр. Гълъбово, който е разположен в по-голямата си част извън регулацията, в непосредствена близост до града, като приблизителен брой жители е около 500. Кварталът е извън регулационните граници на града а урегулирането му е невъзможно при действащото в момента законодателство. Кварталът е водоснабден, има частична канализация и благоустрояване. Под наем живеят малък брой домакинства, но има и самонастанилите се роми, но техният брой е незначителен.

Може да се предполага, че миграцията на ромите се определя в голяма степен от търсенето на работа. Ромите мигрират за да намерят каквато и да било работа, бягайки от безработицата и липсата на доходи. Търсенето на по-добри жилищни условия или по скоро - бягството от мизерните жилищни условия - също може да е сред причините за миграция. През последните 10 години се наблюдава увеличаване на ромското население по селата на територията МИГ „Гълъбово-Опан”. Там те закупуват самостоятелни къщи за живеене. Сред градското население-ромите относително рядко живеят в етажна собственост. Най-честия вид жилище е самостоятелната къща или част от къща. Ромските домакинства живеят в пренаселени жилища. Битовите условия са значително по-лоши от тези на българското население, особено в обособената ромска махала. По отношение на общата площ на жилището и средния брой на стаите, които едно домакинство обитава, се наблюдават значими разлики в зависимост от местоживеенето. Селските къщи са с по-голяма площ в сравнение с градските жилища. Броят на стаите, без сервизните помещения средно е около 2,5 до 3. Националната програма за подобряване на жилищните условия на ромите, която предвиждаше инвестиции в

размер на 1,5 млрд. лв. в социални жилища и обществена инфраструктура, практически никога не започна.

Считаме, че при наличието на свободен жилищен фонд на територията МИГ „Гълъбово-Опан” не се налага инвестиране в социални жилища, а трябва да се работи най-вече върху увеличаване на заетостта, политиката на доходите на лицата и семействата в групата, така че те сами да вземат решението и имат възможностите да се сдобият със собствено жилище в благоустроен жилищен квартал.

5. Законодателство и нормативна база

Антидискриминационната нормативна регулация включва два основни компонента – от една страна гарантиране на правата на всички хора и групи – равенство пред закона, възможност за участие във всички сфери на обществения живот; от друга – наличие на санкции при неспазването на тези ключови изисквания.

Конституцията на Република България гарантира правата на всички свои граждани. Но за спазването на тази обща рамка са включени антидискриминационни текстове в различни закони, а от 1-ви януари 2004 г. в България е в сила Закон за защита от дискриминация (ЗЗД), определян от експерти като един от най-добрите в ЕС. Законът трябва да осигури „равенство пред закона, равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот и ефективна защита срещу дискриминация”. Значението на понятието „дискриминация” в Закона трябва да се подразбира, но са дефинирани обстойно признаците, спрямо които се забраняват дискриминационни действия, и се разграничават две форми на дискриминация – пряка и непряка:

„Чл. 4. (1) Забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

(2) Пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по ал. 1, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства.

(3) Непряка дискриминация е поставяне на лице на основата на признаците по ал. 1 в по-неблагоприятно положение в сравнение с други лица чрез привидно неутрална разпоредба, критерий или практика, освен ако тази разпоредба, критерий или практика е обективно оправдан/а с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими.”

Мерки за преодоляване на дискриминацията спрямо ромите са предвидени и в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020), одобрена от Министерски съвет на 21.12.2011г., както и в приетия План за действие за изпълнение на Националната стратегия, с два периода: 2012-2014 г., завършващ с изпълнението на Националния план за действие по „Десетилетие на ромското включване 2005-2015г.“, актуализиран през 2011г.; и втори период, обхващащ 2014-2020 г. и съобразен със следващия програмен период на ЕС и Оперативните програми за България до 2020 г.

Националната стратегия за интегриране на ромите в Република България (2012-2020 г.) далеч не е единственият стратегически и оперативен документ, свързан с интеграцията на ромите. Интеграцията на ромите е засегната отчасти и в много други национални, регионални документи, планове и стратегии.

Законът за социалното подпомагане играе ключова роля, що се отнася социално-уязвими групи. Урежданите с него отношения са в посока подпомагане на гражданите, които без помощта на друго не могат да задоволяват своите основни жизнени потребности, укрепване и развитие на обществената солидарност в трудни житейски ситуации, подпомагане на социалната реинтеграция на лицата, които получават социални помощи, подпомагане на трудовата заетост на безработните лица, които отговарят на изискванията за получаването на месечни социални помощи и насърчаване на предприемачеството в социалната сфера чрез предоставяне на социални услуги от физически и юридически лица.

Социалното подпомагане се изразява в предоставяне на помощи и услуги и се посочва в закона, че трябва да се извършва по начин, който да запазва човешкото достойнство на гражданите. Право на социално подпомагане имат българските граждани, семейства и съжителстващи лица, които поради здравни, възрастови, социални и други независещи от тях причини не могат сами чрез труда си или доходите, реализирани от притежавано имущество, или с помощта на задължените по закон да ги издържат лица, да осигуряват задоволяване на основните си жизнени потребности. Разпоредбите и принципите на закона от една страна отговарят напълно на принципа за недопускане на дискриминация на дадена етническа група и осигуряват равен достъп на гражданите от ромски произход до социално подпомагане.

От друга страна обаче, на практика се получават сериозни проблеми, тъй като законът не предвижда да реализира политики, насочени към отделни групи граждани. Така уязвимите лица от социално-уязвими групи могат да се окажат в ситуация, в която да не могат да докажат, че отговарят на условията за отпускане на помощи и оттук да не получат възможност за последващи опити за тяхното социално включване. Това може да стане поради липса на грамотност, на нужни удостоверяващи положението им документи и пр.

Така например много голям процент от ромите в ромските квартали в големите градове не могат да докажат собственост на имота си, защото живеят в незаконни къщи и нямат документ за собственост на жилищата си. Проблем би бил случай, в който родителите не са се погрижили за получаване на първа лична карта на децата си, тъй като не могат да ги регистрират на адрес, което би ги лишило от документ за самоличност. Добре известен факт е, че без лична карта ромите губят правото си на помощи. Всички тези условия поставя закона над

нуждите на гражданите и много често той не обслужва нуждаещите се, а стремежите на администрацията да отправят отказ.

На местно ниво общините Гълъбово и Опан са приели планове и стратегии касаещи социално-уязвимите групи на територията МИГ „Гълъбово-Опан“.

„Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Гълъбово“ дефинира социалните услуги, които ще бъдат предоставяни на територията на общината в периода 2016 – 2020 г. Включени са както съществуващите вече услуги (като се посочва дали те трябва да бъдат запазени в техния настоящ вид или реформирани), така и разкриването на нови социални услуги. Посочени са начините на достъп до тези услуги и връзката между тях. Освен това, са описани мерки и дейности в сферата на социалното подпомагане и свързаните сфери (здравеопазване, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура), които определят функционирането на социалните услуги и имат ключово значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и хора. В стратегията са включени социални услуги за всички рискови групи на територията на общината, изведени са приоритети като целеви групи и услуги за периода на действието ѝ. Приоритизирането е основано на остротата на проблемите и наличните ресурси.

„План за действие на община Гълъбово“ за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите“ (2012- 2020) в която са дефинирани следните приоритетни цели:

- ✓ Обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система. осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда.
- ✓ Осигуряване на равенство в достъпа до качествени здравни услуги и превантивни програми.
- ✓ Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.
- ✓ Подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях.
- ✓ Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на езика на омразата.
- ✓ Насърчаването на културното многообразие и популяризирането на ромската култура, традиции, обичаи и творчество

"Стратегия за интеграция на малцинствените общности в община Опан" (2012 – 2020 г.) разработена в съответствие с Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) . Основните приоритети на стратегията са насочени в следните направления:

- ✓ Създаване на благоприятни предпоставки за активно участие на представителите на етническите малцинства в обществените процеси на територията на Община Опан.
- ✓ Разширяване възможностите на местната администрация да привлича и оползотворява ресурси по програми на ЕС с насоченост социализиране, приобщаване, включване на малцинствени общности във всички сфери на обществения живот.
- ✓ Равнопоставеност и доброволно участие в обществения живот на всички български пълнолетни граждани независимо от пол, раса, религия, верска и етническа принадлежност.
- ✓ Активно взаимодействие и участие на всички обществени сектори.
- ✓ Добронамереност и отговорно ангажиране на представители с различни обществени, социални и икономически позиции.
- ✓ Стимулиране на досегашните усилия на малцинствените общности, държавни и местни институции, за постигане на заложените в програмата цели.
- ✓ Поставяне на акцент в предложенията и прилагането на осъществими политики и практики за постигане на по-бърз измерим напредък, устойчивост в процесите на приобщаване и социализация на малцинствените общности на територията на Община Опан.
- ✓ Създаване на възможности за прилагане на практики, адаптирани с реалните нужди на хората, разгледани през призмата на историческите, етнокултурните, социалните, икономическите и обществени различия и реалности в Община Опан.

6. Проучване на иновативни, национални и европейски практики за интеграция на социално-уязвими групи

„Бедността не е просто липса на доходи. Това е безсилие, изключване от обществото и загуба на човешкото достойнство.“

Както е констатирано в настоящият анализ, в местните стратегически документи на територията МИГ „Гълъбово-Опан“, като територията МИГ „Гълъбово-Опан“ като общинският планове за развитие на Община Гълъбово и Община Опан, стратегии, програми за развитие на общините Гълъбово и Опан се **идентифицират следните основни рискови групи:**

- ✓ Деца в риск
- ✓ Възрастни хора и хора с увреждания
- ✓ Безработни
- ✓ Етнически общности

Останалите са сравнително малобройни като брой лица **рискови групи** и това са идентифицирани: лица със зависимости; младежи и лица над 35 години преодолели сериозен здравословен проблем, психическа или физическа травма, преодолели зависимости, след периода на лечение, жертви на домашно насилие, които обаче имат критична нужда от подкрепа за реинтеграция в обществото и подкрепа при решаване на специфичния им проблем, лица, излезли от места за лишаване от свобода.

6.1 Дания – „Подход, основан на диалог“ - превенция срещу рисковете за децата в интернет в Орхус, Дания.

#BACK2SCHOOL
Better Internet for Kids

„Център за по-безопасен интернет“ (SIC) в Дания съществува за насърчаване на по-безопасно и по-добро използване на интернет и мобилните технологии сред децата и младите хора. Работи активно с Европейската мрежа от 30 национални центъра за безопасен интернет Insafe.

Центърът е регистрирана неправителствена организация с нестопанска цел и е една от водещите организации в Дания за онлайн консултиране, и превенция срещу заплахите в интернет, насочен към младите хора. От 2004 г. работи за създаване, предоставяне и гарантиране на професионална помощ чрез цифрови медии за уязвими хора. Свързани са със социалната работа в усилията касаещи инициативи по отношение на уязвимите деца и младежи в Дания. Работи активно с Better Internet for Kids (BIK), подържат онлайн консултиране за младежи, Cyberhus, което осъществява приблизително 8 000 консултативни взаимодействия с уязвими млади хора всяка година.

Според собствените им изследвания в Дания децата и младежите нямат знания, що се отнася до сигурност в мрежата. Въпреки че мнозина имат основни познания за понятия като цифрови стъпки и етика на данните, много недоразумения остават.

В Дания децата и младите хора нямат решаващи познания по отношение на поверителността на данните и Център за по-безопасен интернет (SIC) разработи материал, който да помогне на учителите да говорят за GDPR и цифровата самозащита със своите ученици.

"Децата и младите хора искат да са в безопасност онлайн. Като възрастни, ние трябва да бъдем готови да помогнем и да не стоим със скръстени ръце, когато става въпрос за техните цифрови благополучие и лични данни. Училищната система носи отговорност, както и", каза председателят на „Център за по-безопасен интернет“ и асистент в университета в Орхус, Stine Liv Johansen.

Според „Центъра за по-безопасен интернет“, интернет пространството разкрива нови и нови хоризонти пред своите потребители. То се отличава с безкрайните си възможности за създаване на контакти, за изследване на непознатото, за получаване на допълнителни знания и умения, за забавление. Всички тези дейности привличат интереса на децата към необятното интернет пространство от все по-ранна възраст. Най-честите потребители на интернет сред децата са тези на възраст между 8 и 16 години.

През 2006 г. в редица страни на Европа стартира проектът Net Safe, партньор на които е и SIC, чиято основна цел е да улесни безопасното използване на информационните и комуникационните технологии. Проектът продължава едва две години, но резултатите му все още се използват и развиват. Създадени са специални уебсайтове, които са насочени както към децата и младежите, така и към техните учители и родители. По отношение на децата и младежите сайтовете съдържат информация за безопасното ползване на интернет, правила за правилно и добро поведение в мрежата, както и игри, чрез които децата се учат на интернет безопасност.

Онлайн тормоз може да бъде създаването на фалшив профил във Фейсбук, публикуването на подигравателни снимки или клипове в сайтове като Vbox7 и YouTube, или изпращането на обидни или заплашителни съобщения чрез Viber или WhatsApp.

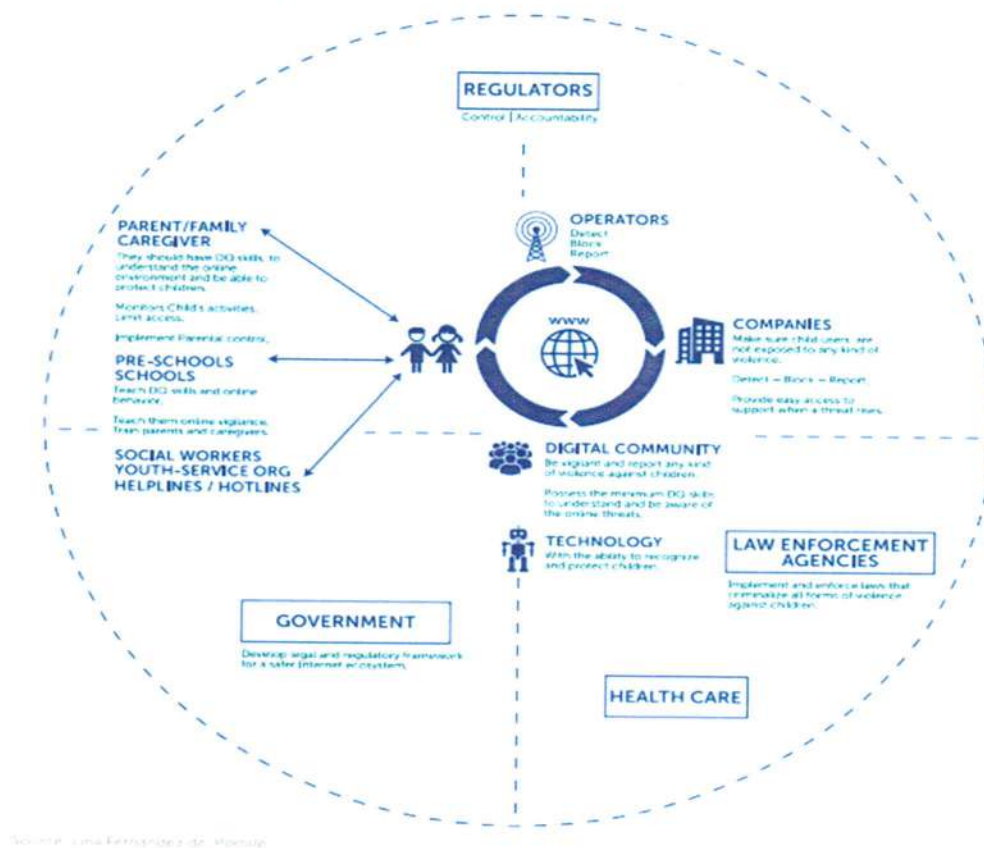
Трябва да имаме предвид, че както децата и извършителите не са виртуални, а реални хора. Също така ние трябва да подкрепим правоприлагащите органи, за да могат те да спасят повече деца и да заловят повече извършители възможно най-бързо.

Количеството време, което прекарват онлайн, непрекъснато нараства.

Заплахите върху децата и младежите с нарастване на интернет контактите се увеличават. Заплахата е опасност, възможност за поява на нещо неприятно, лошо. Закана да се причини някому нещо неприятно, зло. При риска няма определено предварително време за настъпването му. Дори да бъде установен достатъчно рано, той си остава принципно невъзможен за неутрализиране. Редица проучвания и проекти в областта на киберсигурността и сигурността обръщат внимание на тези рискове и заплахи за младите хора в интернет като обръщат внимание не само върху моментните заплахи а и върху нейното устойчиво влияние в бъдеще – и като психологически фактор и като елемент на „изнудване“.

Използва се и определението „Интернет екосистема“ като в нея са определени основните и активни фактори: ползватели, технологии за достъп, правни рамки, регулиращи органи, контролиращи органи, социална среда и др.

Safer Internet Ecosystem

Безопасност на интернет „екосистемата“

Онлайн тормозът:

- ✓ може да се извършва от всяко устройство, свързано към интернет (смартфон, лаптоп, компютър);
- ✓ често е насочен към по-уязвим съученик (от различен етнос или изглеждащ по различен начин);
- ✓ може да започне като опит за шега, но може да бъде и целенасочено отмъщение;
- ✓ може да се случва 24/7, защото интернет е достъпен навсякъде и по всяко време;

- ✓ обхваща много по-широк кръг от хора освен единствено съучениците и приятелите на жертвата, тъй като интернет пространството има огромен брой потребители и всеки може да види дадено съдържание;
- ✓ може да предизвика нежелание за ходене на училище и за общуване с връстници, страх от използването на интернет, изолиране от другите, тревожност , дори телесни симптоми като главоболие и болки в стомаха.

Защо са уязвими децата?

Опасностите, които интернет пространството крие могат да засегнат всички. Защо тогава младите са особено уязвими към тях?

Никога преди младите хора не са имали достъп до толкова много информация и до толкова различен набор от дейности на едно място. Може да кажем дори, че те „живеят“ в интернет. Независимо дали говорим за деца или тийнейджъри интернет е важна част от техния живот, а като такава много от представите им за света и живота могат да се оформят именно там. В интернет те общуват, споделят информация, запознават се с нови хора, градят социален имидж. От друга страна това, което се случва в интернет се отразява на живота им и преживяванията онлайн могат да имат ефект върху житейското им развитие. Младите хора са по-склонни към нови контакти, към нови запознанства, по-доверчиви са, а често не са запознати с рисковете, които интернет крие или с това как да гарантират своята безопасност онлайн.

Същевременно докато процентът на децата, използващи интернет, едва се е променил през последните пет години, количеството време, което прекарват онлайн, непрекъснато нараства.

През 2018 и 2019 г. SIC направи проучване с датски деца в четвърти и седми клас. Наред с много неща, проучването разкрива, че само 4 на сто от анкетираните в четвърти клас могат да обяснят „условия за безопасност в интернет“, в сравнение с 24 на сто сред учениците от седми клас.

Извода който извеждат от SIC е, че децата и младите хора трябва и трябва да знаят какви данни споделят, когато са онлайн и че имат права, които възрастните трябва да помогнат за защита и защита.

„Наясно сме, че децата и младежите в Дания са изправени пред предизвикателства, когато става въпрос за техните познания за неприкосновеността на личния живот във връзка с личните данни, цифровите отпечатъци и т.н. Затова създадохме учебен материал, който има за цел да направи децата и младите хора размишляват върху тези теми “ , обясни тя. "Ние също така сме наясно, че темата е сложна. Но когато говорим за дигитална грамотност, е важно да започнем разговора за защита на данните възможно най-рано" .

Основни опасности в различните възрастови групи:

- ✓ **От 3 до 6 години:** За малките деца рискът от онлайн тормоз е по-малък, но не е за пренебрегване, защото дори в някои от детските игри в интернет има възможност за коментари и чат. По-ранната възраст е подходящ момент за въвеждане на идеята за конфликт, проблем или тормоз в интернет. Тези понятия трябва да се обяснят много добре на детето, за да разбере то как да постъпи при сблъсък с тях. Обяснете на детето, че ако има проблем, винаги може да се обърне или към възпитател в детската градина или към Вас, за да получи помощ. Тъй като децата в тази възраст посещават детска градина или предучилищна група, техният социален свят е достатъчно широк, за да могат да свържат този пример със случки от ежедневието си.
- ✓ **От 7 до 9 години:** С началото на училищните години децата започват да развиват все повече социалните си умения за общуване с другите, за следване на правила и за самостоятелност. Употребата на интернет също придобива нов характер – детските игри стават по-сложни, децата обменят опит в класната стая, част от тях дори вече използват социални мрежи. Ако на детето се създава собствен профил във Фейсбук, например, много е важно, при избора на възраст, той/тя да посочи, че е под 18 години, тъй като за непълнолетните потребители има автоматични защиты. Възможно е игри, спечелили си популярност сред децата, като Minecraft например, също да крият рискове, на които родителите е добре да обърнат внимание предварително.
- ✓ **От 10 до 12 години:** Често тормозът възниква именно в тази възраст. Децата вече са много умели в интернет и повечето използват социални мрежи, за да комуникират помежду си. Много често, обидите и коментарите, както и кражбите на профили, се правят на шега. Тъй като на тази възраст децата търсят повече самостоятелност, не е изключено те да се опитат да скрият дадено преживяване от чувство на срам или вина, че не са успели да се справят сами, или че са направили нещо нередно. Затова е добре родителите и учителите да проявяват интерес към онлайн живота им, но да се въздържат от прибързани коментари и обвинения. На първо място, подрастващите са по-склонни да пренебрегват тези послания и на второ, засрамването на децата може да подрони самочувствието им, което може да ги направи по-уязвими към тормоз и манипулация. Създаването на среда на доверие, в която спокойно може да бъде проведен разговор при проблем, е от голяма важност.
- ✓ **От 13 до 15 години:** С настъпването на първите връзки на младежите с другия пол, отношенията стават още по-сложни. Не е изключено първоначално тормозът да започне като форма на отмъщение от наранено бивше гадже, или пък опит за унижаване от страна на оскърбен съперник или съперничка. Друга възможна причина за възникването на тормоза може да бъде затруднението на момичето или момчето да се впише в средата си, срещането на агресивно или враждебно

поведение от страна на другите, ниско самочувствие или притеснения, които я/го спират да сподели лични подробности за себе си с останалия свят.

- ✓ **От 16 до 18 години:** Макар по-големите ученици да имат повече стратегии за справяне с конфликтите, все още е възможно в някои случаи те да не успеят да различат шегата от грубостта. Освен това интимните отношения стават по-значими и следователно могат да се превърнат в повод за нападки и обиди. Някои млади хора прибегват до онлайн отмъщение спрямо наранили ги партньори в опит да си отмъстят за почувстваното страдание.

Заплахи за децата в интернет:

Заплахата е опасност, възможност за поява на нещо неприятно, лошо. Закана да се причини някому нещо неприятно, зло. При риска няма определено предварително време за настъпването му. Дори да бъде установен достатъчно рано, той си остава принципно невъзможен за неутрализиране¹. Редица проучвания и проекти в областта на киберсигурността и сигурността обръщат внимание на следните рискове и заплахи за младите хора в интернет като най-сериозни и/или най-често срещани:

- ✓ **Порнография и сексуални престъпления.** Все повече млади хора биват излагани на този риск. Интернет все по-често се използва от потенциални и реални извършители на сексуални престъпления за подготовка на сексуални злоупотреби с деца, по-специално чрез сприятеляване с цел сексуална злоупотреба и детска порнография.
- ✓ **Кибертормоз.** Това е съвкупно понятие за действия, които могат да навредят на даден индивид в интернет и включват заплахи, злоупотреби, следене или друго агресивно поведение, което е продължително във времето. Кибертормозът може да включва обидни реплики, публикуване на снимки в интернет без разрешението на притежателя им, споделяне на видеоклипове, които могат по някакъв начин да накърнят достойнството и доброто име.
- ✓ **Радикализация.** Разпространението на радикални идеи или призови към радикални действия, насочени срещу отделни хора или групи е все по-често явление. Свидетели сме на разпространение на радикални идеологии, насочени срещу малцинствени или религиозни социални групи. Интернет позволява и бързата организация на неограничен брой хора за извършване на радикални противозаконни действия.
- ✓ **Кражба на информация.** Децата и младежите често не обръщат внимание на последиците от споделянето на лична информация в киберпространството и

пренебрегват декларациите за поверителност при използването на онлайн услуги.

- ✓ **Игри, съдържащи насилие.** Сред децата все по-популярни стават видео игрите, които съдържат насилие. Същевременно те крият риска от приемането на виртуалната реалност за действителна и пренасянето на виртуалния свят в реалния. Това може да доведе както до проблеми в общуването и социална изолация, така и до опити за пресъздаване на виртуалните изживявания. Специалисти все повече отчитат, че игрите, съдържащи насилие, играят важна роля в радикализирането на младежите и приобщаването им към различни терористични и криминални групировки
- ✓ **Рискове при запознанства в интернет.** Рискът тук произтича от неспазването на определени правила, като например да не се споделя незабавно личната информация, уверение, че насрещната страна е такава, за каквото се представя (идентичността на другата страна, много престъпници скриват реалната си възраст, пол и намерения, възползвайки се от доверието на младите хора), срещата да се проведе на публично място, където има много хора и др.

В Дания се обръща сериозно внимание на безопасността на децата в интернет пространството. За това свидетелстват и многобройните сайтове, които помагат преди всичко на родителите да осигурят сигурна работа на децата си онлайн. Сайтовете запознават родителите и лицата, които се грижат за децата, с основните рискове и заплахи, които крие интернет – кибертормоз, порнография, съобщения със сексуално съдържание (sexting) и др. Съдържат и съвети към родителите как да разпознават опасностите, как да разговарят с децата си съобразно тяхната възраст, как да запознаят децата си по подходящ начин със съществуващите рискове и да ги научат да се предпазват сами. Подготвени са образователни филми, песнички и истории, изцяло съобразени с възрастта на детето. Функционира **Съвет за превенция на престъпността**, чиято основна цел сега е борбата с киберпрестъпността. Наред с това действа и **Център за дигитална педагогика**, чиито специалисти помагат на уязвимите лица чрез дигиталните медии. SIC партнира в няколко значими кампании:

През 2014 г. с фондация „Спасете децата – Дания“ проведе *обучение* на повече от 250 полицейски служители, доктори, психолози и социални работници за борба със сексуалната експлоатация на деца онлайн.

През 2015 г. с Telenor Дания и Медийният съвет за децата и младежта организират *семинар* за родители, на който се обсъжда живота на децата в интернет пространството, както и грижите, очакванията и отговорностите на родителите.

Денят за по-безопасен интернет през 2016 г. е посветен на способностите на младите хора да направят интернет едно по-добро и сигурно място.

Значението на преподаването на цифровата самозащита

Разбирането на GDPR не е проста работа. Може дори да се каже, че е толкова трудно да се разбере за възрастен, колкото и за дете. Разбирането на цифровите права обаче е решаваща част от дигиталната грамотност и по подобен начин разбирането на GDPR е решаваща част от правилната цифрова самозащита. Децата и младите хора не носят отговорност сами да разберат това. Следователно е важно родителите или възрастните, които работят с деца, да разберат, че регламентът съдържа определени съображения, специфични за децата, във връзка с маркетинга, създаването на потребителски профили или събирането на лична информация за информационни услуги, насочени към деца. Родителите, както и учителите споделят отговорност за правилното обучение на деца и младежи относно GDPR и цифровата сигурност.

Подход, основан на диалог

Материалът се нарича GDPR-КАКВО? (на датски, Person-data-hva'-for-noget?) и се състои от поредица от дейности и въпроси за дискусия в класната стая. Те започват от ежедневието на деца и младежи и е проектиран така, че да накара учениците да разсъждават върху това как споделят лични данни, когато са онлайн. За по-малките ученици фокусът е върху разбирането на поверителността, като се говори за това какъв вид информация искате да споделите, с кого. Не е задължително разговорът да започне с нещо толкова сложно като личните данни, но може да изследва информация и поверителност като цяло. За по-големите ученици фокусът е върху тях да разберат колко данни потенциално споделят онлайн и какви са техните права.

Например, една дейност, насочена към по-възрастни ученици, изисква от тях да „измислят“ собственото си въображаемо приложение, което биха намерили за подходящо. Основната цел на дейността е да позволи на учениците да действат като разработчици на приложения, които трябва да вземат предвид регламентите на GDPR при проектирането на своето приложение. По този начин учениците ще се надяват да видят GDPR в нова светлина и да са наясно със собственото си споделяне на лични данни в приложения.

И така, как се подхожда към тази сложна тема? Важно е да не сочите пръсти, а вместо това се опитайте да ангажирате децата и младите хора в открит диалог за тяхното поведение онлайн. Дейностите в този учебен материал използват ежедневиите ситуации като отправна точка за дискусия и за насърчаване на учениците да разсъждават по различен начин върху тях.

6.2 SAAHED: Помощ и взаимопомощ на хора с увреждания

SAAHED - Служба за предлагане на лични асистенти.

SAAHED е вид услуга, насочена към хора с двигателни увреждания към APF (*Association des paralysés de France* - Асоциация на хората с парализа във Франция) - е услуга на асоциация APF, създадена от Еманюел Лусталот и Синди Пуже през 2010 г. Първоначално това е експериментална иновативна услуга, която предлага индивидуална подкрепа, варираща от помощ при административни формалности до обучение хората с двигателни увреждания в качеството им на работодател на асистентите. Тя започва своята дейност в град Монпелие (Montpellier), департамент Еро (Hérault) във Франция. След 3 години от стартирането на своята дейност, услугите които предоставя асоциацията са се доказали и е взето решение нейното съществуване да бъде продължено.

Според Емануел Лусталот, един от основателите на SAAHED - това е взаимопомощ между хората с увреждания, която ги подпомага но и насърчава да участват в SAAHED. Това е и едно преживяване, основано на взаимопомощ и споделяне на начин на живот.

APF (Асоциация на парализираните хора във Франция) е най-голямата френска организация работеща в обществена полза, за защита и представителство на хората с увреждания и техните семейства. Създадена е през 1933 г. и днес обединява близо 100 000 човек членове, служители, доброволци и потребители. Освен това има десетки хиляди дарители и поддръжници.

През 2015 г. SAAHED вече започва да разширява своята дейност, като развива нови услуги които предлага и да наема обучен персонал за подпомагане на хора със специфични потребности, което вече изисква и подходяща квалификация. Еманюел Лусталот и Синди Пуже, които създадоха SAAHED, започват да обучават и подпомагат нови ръководителите на проекти които да създадат нови услуги за своите потребители. Това налага и промяна на името на предлаганата услуга от SAAHED на "Mand'APF". Днес Mand'APF присъства в повече от 40 департамента във Франция!

2010

2020

Създаването на SAAHED

Работата по създаване на тази иновативна служба за услуги започва през 2007 и 2008 г. град Монпелие, департамент Еро. Еманюел Лусталот и Синди Пуже констатираха, че в департамент Еро има немалко хора с двигателни увреждания, нуждаещи се от почасова помощ и които имат възможността да заплатят за това. Същевременно към този момент организациите в региона предлагащи този вид услуги не могат да предложат гъвкавост по отношение денонощна заетост. Освен това, като работодател хората желаят сами да изберат своите помощници, които да ги обслужват, да контактуват с лица с които може да имат възможността да развият едни чисто човешки и лични взаимоотношения. И не на последно място хора с двигателни увреждания няма да бъдат зависими от времето на услугата която им се предлага и ще могат да организират ежедневието си и живота си, както те намерят за добре.

Услугата

Предлагането до този момент на услуги „асистент на хората с увреждания“ в департамент Еро е обикновено от доставчици на тази услуга до 8 часа от денонощието, като потребителят на услугата сключва договор и съответно се заплаща за предварително планирано работно време на личният асистент. За да поддържат необходимия персонал се налага наемането на много хора за да може да бъде покрито планираното предварително време на предлагането на помощта. Анализа показва, че въпреки, че личният асистент е ангажиран често по 8 часа на ден, реално той обслужва много по-малко време. Така услугата се оказва и прекалено скъпа и ненужно дълго време предоставяна. Освен това има и хора в голяма зависимост, които имат нужда от помощ 24 часа в денонощието. Появява се проблема, че поради тази причина някои от хората напускат системата на помощ, която са използвали и се оказват без човешка помощ и без решение какво да правят. Следователно е по-лошо за тях и от преди.

Освен това квалифицираният персонал започва да недостига и се налага обучаването на все повече асистенти които да могат да изпълняват тези ангажименти. Всъщност се оказва, че някои доставчици на услуги се оказват с прекалено много служители, което ги прави неефективни.

SAAHED започва да предлага индивидуално наемане от самите хора с увреждания на избран от тях (а не по преценка от доставчика) за конкретно работно време за конкретни дни на избран от тях асистент. Така реално работодател е не агенцията предлагаща услугата а самите потребители. Освен това самите хора с увреждания започват и те да предлагат услуги които те съобразно своите възможности могат да предлагат.

Дейността започва да функционира през 2010 г. и в края на годината SAAHED има 7 клиенти, чийто брой е предварително планиран да се изпита метода и да се поддържа добро качество на услугата. Услугата се разраства и през 2011г. благодарение на увеличаването на потребителите вече се наема и първият щатен служител, който да управлява процеса.

Стартирано е и приложението към сайта на APF на който всеки кандидат потребител може да обяви своите нужди, както и да избере конкретният асистент който да наеме:

Femme en situation de handicap (Chorée de Huntington) recrute assistant(e) de vie pour l'accompagner et l'aider a domicile dans les gestes de la vie courante et les extérieures dans le respect de ses attentes : aide au lever/coucher; toilette et habillage, aide a la preparation et prise des repas; accompagnement en sortie, compagnie et surveillance.ne pas avoir peur des gros chienposte a pourvoir immédiatement:

- cdd 1 mois . possible prolongement et augmentation d'heure
- moyenne de 7.5h par semaine travail 1 semaine sur 2: vendredi (16h30 -21h30) + samedi et dimanche (9h-14h)
- expérience de 6 mois minimum dans la compensation et l'aide aux personnes handicapées
- salaire horaire brut : 11.125€ - paiement CESU

Envoyer vos CV et lettre de motivation a sarahjarac@outlook.fr

Жена с увреждане (хорея на Хънтингтън) търси асистент, който да и помага въщи в ежедневието, както и извън дома, като: помощ за ставане / лягане; тоалетна, помощ при приготвяне на храна и хранене; придружаване на разходки акомпанимент и извън дома. придружаване и надзор. не се страхувайте от големи кучета

- срок - 1 месец с възможно удължаване
- средно 7,5 часа на седмица
- работно време: понеделник-петък (16:30 - 21:30) , събота и неделя (9:00 - 14:00)
- опит от поне 6 месеца в обезщетение и помощ за хора с увреждания
- брутна почасова заплата: 11,125 евро - плащане от CESU

Изпратете своята автобиография и мотивационно писмо на sarahjarac@outlook.fr

Обява в сайта <http://aidantpro34.blogs.apf.asso.fr/>

Другото нещо което акцентира SAAHED е личните връзки, която започва между коти се толерира да се изградят между бенефициента на услугата и конкретното лице което я предоставя и това е един от приоритетите които SAAHED си поставя. Когато прекарвате между 12 и 24 часа на ден с човек, нещо друго е заложено. Те използват понятието двойка връзка, за да говорят за това поради неговата интензивност, близост и продължителност. За някои случаи потребителите говорят, че това е като връзка между брат и сестра. Подробности не се афишират публично, включително по време на груповите дискусии, но това изгражда една устойчивост на услугата. Анализа показва, че са сравнително редки случаите, когато се поддържа „дистанция“ в отношенията и се вижда, че те обикновено са тези, които се справят най-зле.

Хората с увреждания не са само потребители. Иновативно решение и включването и възможността за възможността на някои от хората с увреждания да участват в процесите не само като потребители. Организиран се веднъж годишно целодневни обсъждания между потребителите и асистентите в които те вземат дейно участие,; анализират се процеса, набелязват се мерки за неговото подобряване, предлагат се нови идеи.

В същото време, три пъти в годината в по-тесни целеви групи, те се събират по определена тема, която може да е била подготвена от човек в SAAHED. Асистентите имат сключен колективен трудов договор като служители чрез SAAHED и частните работодатели които се явяват хората с увреждания, и в неговото изготвяне вземат и хората с увреждания които имали необходимата квалификация.

Устойчивост

Услугите на SAAHED (Mand'APF) стартирали през 2010г. В град Монпелие и след това в целият департамент Еро започват да стават популярни във цяла Франция. Организацията APF (Association des paralyés de France-Асоциация на хората с парализа във Франция) прави периодични проучвания и анализи на SAAHED и го сравнява с подобни дейности на територията на цялата страна. Резултатите еднозначно сочат, че спрямо другите департаменти в Еро оценката на потребителите на услугите е много по-висока. Интересно е, че социалните асистенти които реално са наети от потребителите, също оценят високо организацията на работата. APF започва да популяризира иновативната услуга в своите структури, организира обучение и обмяна на добри практики.

Устойчивостта на услугата се осигурява от качеството и взаимното уважение.

От 2019г. създателите на SAAHED Еманюел Лусталот и Синди Пуже ръководят национална кампания на представители в APF за популяризиране на иновацията и да адаптират съществуващите към момента подобни услуги във Франция към този модел на работа.

Днес, 10 г. от започване на дейността си SAAHED вече присъства в повече от 40 департамента във Франция от всички 96 от които са на територията на континентална Европа (останалите 5 са отвъдморски).

6.3 Kringwinkel – има подходяща работно място за почти всеки

Трудово посредничество

Фламандска агенция за трудово посредничество VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling)

VDAB е обществена служба, която извършва посредничество между безработните и работодателите. Тя изпълнява специфични функции и услуги, насочени към хората с увреждания („преки услуги“ и „пренасочване“ към специализирани услуги и заетост). Представяне

Обща информация

Всеки човек в Белгия, който е безработен и иска да кандидатства за обезщетение за безработица, трябва да се регистрира в обществената служба по заетостта. Такива обществени служби по заетостта са VDAB – за живеещите във Фландрия, FOREM – за жителите на региона Валония, ADG – за германската общност и ACTIRIS – за живеещите в столичния регион Брюксел. VDAB има главни офиси във всяка провинция във Фландрия и в Брюксел: Антверпен, Източна Фландрия, Западна Фландрия, Лимбург и фламандската част на Брабант и Брюксел. Освен тези офиси VDAB има и местни офиси, наречени „бюра по труда“, в повечето централни градове на всяка провинция. В тях хората могат да се свържат с различни партньори, които имат някакво отношение към заетостта, като напр. консултанти от VDAB, GTB, OCMW (обществения център за социални грижи) и PWA (местната агенция по заетостта).

Важна услуга на VDAB е поддържаната от организацията база данни, съдържаща хиляди предложения за работа от една страна и хиляди автобиографии на кандидати за работа, от друга. Тази база данни се актуализира всекидневно. Всеки може да се информира за тези предложения за работа и от таблата за обяви в бюрата по труда, от уебсайта на VDAB или от специалните компютри, разположени в централни обществени помещения като общински зали, библиотеки и т. н. Хората, които търсят работа, могат да публикуват своята автобиография, а като допълнителна информация могат да посочат предпочитаната от тях работа, района, в който биха искали да работят или друга конкретна информация. Само регистрирани работодатели могат да получават информация от базата данни с всички автобиографии.

Gespecialiseerde Trajectbepaling en –Begeleiding’ (GTB) означава Специализирано ориентиране и консултиране за хора с намалена трудоспособност. Целта на GTB е предлагане на професионална рехабилитация. На първо място консултантите от GTB работят в посока

платена заетост. Ако се окаже, че платената работа не е реалистичен вариант, се насочват към алтернативна неплатена работа.

GTB е организацията, която насочва безработните лица с намалена трудоспособност към работа. Тази работа може да бъде платена или неплатена, като напр. трудово подпомагане или доброволна работа. GTB работи на регионално равнище, като има и местни звена (и екипи) във всичките 5 провинции.

GTB е организация с нестопанска цел, която се финансира от VDAB, но също и по проекти, като напр. проекти по ЕСФ. В GTB работят над 150 души – лични наставници, ръководители на техните екипи и координатори, обикновени служители.

Освен, че работи с хората с намалена трудоспособност, GTB също така информира и работодателите за тях. Важна част от работата на GTB е да информира работодателите за субсидиите, които могат да получат при наемане на работа на хора с увреждания и помощта, която могат да получат при даването на наставления на тези хора на работното място през първите няколко месеца работа. Тези наставления се предлагат от GOB (Специализиран център за обучение и ориентиране).

Отличен пример за добра практика е Kringwinkel Zuiderkempen, който предлага работа по схемата „трудово подпомагане“ на шест различни места в целия район де Кампен във Фландрия.

Kringwinkel може да се преведе като „магазин за втора употреба“ – това е своеобразно явление в Белгия. Във Фландрия има много такива магазини за втора употреба, като един от тях е Kringwinkel Zuiderkempen, който работи в северната част на фламандския регион. Магазините за втора употреба предлагат различни услуги на клиентите си.

На първо място това е магазин, в който хората купуват употребявани стоки. Тук можете да намерите скрито съкровище от тавана на баба: от ретро дрехи и мебели до детски книжки и играчки.

Всички хора имат своите силни страни и умения. Целта е да се намери най-доброто съответствие между работните места, предлагани от De Kringwinkel и уменията на хората с намалена трудоспособност, за да се получи успешно сътрудничество.

Интересно е началото на сайта De Kringwinkel: <https://www.dekringwinkel.be/>

„Продуктите в De Kringwinkel имат история, точно както всеки, който работи при нас. Ние от нашите приходи даваме на хората, които имат малко или никакви възможности за подходяща работа. И така те отново имат перспектива.“

Адаптиране на работното място

Друга полза е възможността за адаптиране на работното място. Ако клиентът (безработните) има право на това, VDAB плаща за част от необходимото адаптиране на работното място в De Kringwinkel. Това може да бъде например специален софтуер или хардуер за незрящи хора, адаптация на входа на работното място за хората в инвалидни колички или специални инструменти за хора с физически увреждания. Gespecialiseerde Trajectbepaling en –Begeleiding’ (GTB) - Специализирано ориентиране и консултиране за хора с намалена трудоспособност съобразно потребностите на Kringwinkel преценя на кои може да бъде предложено работа и респективно се прави преценка от необходимостта от субсидиране. Ако клиент има право на една от тези субсидии, GTB се свързва със съответната агенция, за да кандидатства за субсидиите.

Събиране на стоките

За да могат да се продават всички тези стоки, Kringwinkel ги събира, главно от частни лица. Човек може да занесе в техния склад стар предмет, но може също така да им се обади и да ги покани те да го вземат от него безплатно. Например, когато си купувате нова спалня, а старата все още може да бъде ползвана от някой друг, или когато децата ви пораснат и вече не играят с Лего, кукли, другите играчки за малки деца и т. н. Kringwinkel не ви плащат за токите, които им давате, но ползата за вас е, че разчиствате къщата си от ненужните вещи.

Склад

В склада хората, които работят по схемата „трудово подпомагане“ или в социални предприятия, обработват стоките. Заедно с ръководителя на екипа те сортират стоките, като разделят тези, които могат да бъдат продавани, от тези, които не могат. Част от складове са оборудвани с инструменти за поправка на някои от електроуредите. След сортирането стоките се разпределят по-нататък. Всички дрехи се разделят на мъжки, дамски и детски, както и на летни и зимни. Обувките и аксесоарите също се сортират и им се поставя цена. На друго място проверяват всички играчки, за да видят дали всички елементи на пъзела са налице или дали всички елементи на другите игри са в кутията. Други стоки като очила, чинии, пластмасови играчки се измиват преди да се предложат в магазина.

Предимството на всички тези задачи е, че те могат да се изпълняват с индивидуално темпо. Може да се създаде възможност работещите да сменят положението си от седнало в

изправено от време на време. Ако човек работи много прецизно, но не толкова бързо, няма проблеми също да опита. Могат да се направят различни адаптации на работното място, за да се гарантира, че всеки продължава да си върши работата и постепенно да я усъвършенства.

От Kringwinkel от годините натрупан опит споделят, че повечето хора имат своите силни страни и добри умения. Целта е да се намери най-доброто съответствие между работните места, предлагани от организацията и конкретните умения на хората с намалена трудоспособност, за да сеполучи успешно сътрудничество.

В повечето случаи потребителските стоки не се произвеждат в Белгия, а в други страни. Голяма част от стоките по рафтовете в магазините не са в стандартните първоначални опаковки. Маркетинговата стратегия определя кой продукт в каква форма се появява по магазините. Припомнете си промоционалните предложения „купувате един продукт и получавате втори безплатно“ за смесени продукти (например различни варианти на продукта в една опаковка) или оформянето на щандовете, на които продуктите са изложени на касите в магазините. В Kringwinkel се извършва преопаковане на стоките от стандартни в специално разработените опаковки. Защитеното предприятие получава продуктите от клиента, „обработва“ различните продукти в зависимост от рекламното решение и ги подготвя за магазина.

В Kringwinkel хора с увреждания изпълняват голямо разнообразие от дейности. За разлика от обикновените дружества които ползват хора с увреждания, те не формулират първо своя предмет на дейност, а след това да търсят работници, които да са подходящи за изпълнението му. Те наемат хора с увреждания, а след това търсят дейности и задачи, които са подходящи (или могат да бъдат пригодени) съобразно наличните (или развитите) способностите им.

Kringwinkel акцентира върху социалната си политика и дори го използва като реклама за своята дейност:

„Всеки, който купува или дарява нещо на De Kringwinkel, допринася за наемането на работа на хората с малко по-малко късмет на нормалния пазар на труда . Именно те приемат, сортират и проверяват всички продукти, които ни дават. След това те също трябва да бъдат подготвени за пазаруване. Много работа! В момента за нас работят повече от 5 400 служители , 80% от които в контекста на социалната заетост.“

6.4 Доброто начало дава шанс за добър край - „Добър старт“ от РОМАНИ КРИС в Мофлени, РУМЪНИЯ

Романи КРИСС- Ромски център за социална намеса и изследвания (Romani CRISS - Roma Centre for Social Intervention and Studies) – (www.romanicriss.org) - е неправителствена организация, основана на 4 април 1993 г. Мисията на Romani CRISS е да защитава правата на ромите в Румъния. Romani CRISS предоставя правна помощ в случаи на злоупотреба и работи за борба и предотвратяване на расова дискриминация срещу ромите във всички области на обществения живот, включително образование, жилищно настаняване и здравеопазване.

От създаването си през 1993 г., Romani CRISS е развила дългосрочни взаимоотношения с ромски общности и власти в цялата страна, с междуправителствени организации, с партньори от гражданското общество в страната или в чужбина, както и с донори, отношения, поддържани от тясна комуникация. , институционална прозрачност и застъпничество. Romani CRISS съчетава местния граждански активизъм с влиянието и наблюдението на програми за публична политика, насочени към ромите, от гледна точка на правата на човека и правата на малцинствата.

Проектът “Добър старт” (A Good Start - AGS)

Проектът “Добър старт” е финансиран от Европейския съюз. В рамките на проекта, повече от 4 000 деца на възраст от нула до шест години бяха подпомогнати по отношение на достъпа

до предучилищно образование и възпитание, в 16 населени места, в четири държави (Унгария, Македония, Румъния и Словакия). Въпреки, че проектът е насочен предимно към етнически общности (основно ромски), помощ беше предоставена също и на неромски деца и семейства. Програмата „Добър старт в училище“ е предназначена да подобри адаптивността и училищния успех на ромските деца от Панчиу, окръг Вранча. Тя бе реализирана като съвместна инициатива на УНИЦЕФ, ЕС, Румънското Министерство на образованието и Ромския център за социална интервенция и проучвания (Romani CRISS), насочена към разрешаване на проблема с отпадането на ромските деца от училище. Дейността се подпомага и от Фондът за образование на ромите (REF).

Основните цели на проекта са подобряване на достъпа на ромските и не-ромски деца до качествено предучилищно образование и подобряване на резултатите в ранното развитие на децата и тяхната подготовка за училище и за предизвикателствата на живота.

Основната целева група на проекта са деца в предучилищна и яслена възраст от 0 до 6 години. Едновременно с това, в рамките на проекта са организирани образователни дейности и за родителите.

AGS intervention map

Първата стъпка от програмата е изборът на общност, в която да бъде реализирана интензивната пилотна програма за обучение на деца. Изборът беше направен въз основа на два критерия: съществуваща етническа общност, в която голям процент от децата отпадат от училище и трудно се адаптират към училищните изисквания; и действителна заинтересованост в успеха на програмата от страна на местните институции, проявен чрез директна ангажираност в дейностите. След като беше направен изборът, в етническата общност е извършено проучване

за приложимостта на проекта чрез попълване на въпросник, който да определи реалните нужди на общността. В Румъния проектът е реализиран в Мофлени, обособена общност, разположена в покрайнините на Крайова, окръг Долж.

Мофлени е типичен случай на етническа сегрегация. 59 от 69 деца, записани в местната детска градина, са от ромски етнически произход, тъй като родители които не са роми предпочитат да изпращат децата си в други детски градини в града. В района няма семейни лекари или друг здравен персонал и условията на живот за повечето членове на общността са много лоши. В този квартал живеят 2600 деца на възраст между 0 и 6 години. От тях повече от половината не са записани в нито една детска градина.

На следващия етап от програмата „Добър старт“ е организиран семинар за обучение на учителите, които да вземат участие в проекта. Обучението е фокусирано върху важността на адаптирането на образователното съдържание към характеристиките на децата (възраст, семейна среда, характеристики на общността); оценката на мотивацията и интелектуалния потенциал на децата и използването на стратегии за преподаване под формата на игри, което има за цел да направи дейностите по-достъпни за децата.

Дейността

Така, през 2006, 2007 и 2008 г. Романи КРИСС организира летни детски градини за деца в предучилищна възраст. В проекта са включени 30 ромски деца на възраст 6-12 години, които или не са посещавали детска градина или начално училище, или имат слаб успех, или са отпаднали от училище, в района на Панчиу, окръг Вранча, Румъния. Дейностите имат за цел да разрушат културните и етнически стереотипи, да насърчат межкултурния диалог и обмяна на опит сред участниците, да помогнат на участниците да намерят своята колективна идентичност и да ги запознаят с богатството на ромските традиции. Освен това, Романи КРИСС организира културни дейности в редовните детски градини, които се посещават от деца от различни етнически общности. Дейностите са фокусирани върху демонстрация на артистичните умения (рисуване, моделиране, изработка на кукли и сценични изяви) и усвояването на знания за ромската история и традиции.

В рамките на проекта „Добър старт“ представители на Romani CRISS реализират временно импровизирано читалище, където децата прекарват времето си след напускане на детската градина. Тук те се наслаждават на топла храна всеки ден. В центъра има двама възпитатели, които прекарват по няколко часа на ден с децата, по време на които те извършват различни учебни и образователни дейности с тях. В допълнение към двамата педагози има и логопед и психолог, които помагат на децата да коригират своите езикови и поведенчески недостатъци. Повечето от децата бяха подпомогнати с дрехи, обувки и консумативи.

Детските градини предоставят на децата необходимите умения за успешна интеграция в началното училище. При реализацията на програмата участниците подобриха своите умения за устна комуникация, използваха своето въображение и творчески способности и придобиха основни познания по математика. Затова вярваме, че ако детските градини са достъпни за

децата от групите в неравностойно положение, това може да спомогне за увеличаване на броя на децата в училище и тяхната конкурентоспособност.

При реализацията на проекта „Добър старт“ в Мофлени са използвани два подхода – институционален и общностен подход. При институционалния подход са предприети поредица от дейности, целящи повишаване информираността на институциите за значението на образованието и положението на ромските деца в Крайова.

Друг проблем, поставен на дневен ред в проекта, е въпросът за межкултурния диалог в детската градина в Мофлени, Крайова, а разработените дейности имат за цел подпомагане на детската градина от страна на общността и повишаване на информираността на учителите, които работят там, относно значението на ромската култура и межкултурния диалог.

Общностният подход е насочен към разкриването на център за родители и деца на възраст от 0 до 6 години. В центъра се организират образователни дейности за децата, с цел развитие на техните способности и подготовката им за училище и детска градина.

По време на реализацията на проекта се извършва:

- ✓ Придружаване до детската градина – всеки ден до детската градина и до центъра са транспортирани средно 17 деца.
- ✓ Направени са 164 образователни сесии и игрови дейности реализирани в рамките на проекта, с участието на 10-30 деца във всяка сесия.

- ✓ Терапевтични сесии за деца, включващи психологически консултации и говорна терапия: 41 сесии за психологически консултации и 56 сесии за говорна терапия, с участието на средно 4-5 деца на сесия – общо 17 деца.
- ✓ 62 консултации на майки по отношение на важността на обучението в ранна детска възраст.
- ✓ Имунизационна кампания.
- ✓ 312 посещения на домакинства в общността.
- ✓ Придружаване на хора от общността за достъп до здравни и социални услуги.
- ✓ Организиране на кампании в подкрепа на родители, с цел записване на децата в училище и детска градина – около 100 деца записани в училище и детска градина в рамките на проекта.

Резултати

- ✓ Интензивно обучение на ромски деца, започва през август 2001 г. Средната дневна продължителност на дейностите постепенно е увеличена от 4 часа на ден през първата седмица, до 5 часа през втората седмица и 6 часа през третата седмица.
- ✓ Предучилищно обучение в следните насоки: развитие на езиковите умения, математически умения, знания за околната среда, игри и творчески дейности, гражданско образование, артистични умения, физическо възпитание, музика и танци.
- ✓ Основаване на Център за подкрепа на образованието, който предоставя на децата допълнителна помощ след училище. В Центъра за подкрепа на образованието децата имат възможност да си напишат домашните за следващия ден, да се подготвят за часовете и да когато имаха нужда – да получат помощ.
- ✓ Провеждане на курс за обучение на учителския колектив.
- ✓ 56% от децата преминаха на следващо ниво на обучение.

Въздействието на проекта

Въз основа на опита придобит от тази пилотна програма, следващите проекти свързани с ранното обучение, разработени и реализирани от Романи КРИСС, са пренесени на в цяла Румъния и на международно ниво.

Изпълнението на този проект е високо оценено както и на местно ниво – както и от общността на Мофлени, в Крайова и от Министерството на образованието на Румъния. Този проект става и основа за надграждане. През март - септември 2013 г. започва изпълнението на

ДОБЪР СТАРТ - Фаза втора „Увеличаване на участието в процеса на ранно детско развитие“, реализиран от Romani CRISS в Мофлени, Крайова, Румъния

За резултатите на проекта много говори и мненията на преките участници в неговото реализиране и на бенефициентите по него:

Фондът за образование на ромите (REF) – партньор по проекта, иска да се реализират още такива проекти в бъдеще. „Фондът счита, че този сегмент от деца на възраст между 0 и 6 години е много важен и на децата от бедните общности трябва да се помогне да имат добър старт в живота“, смята Дануг Думитру, представител на REF за Румъния.

„Това ме промени, разбрах, че трябва да обръщам внимание на образованието на децата ми, доколкото е възможно. Заради това, че мога да чета и пиша, не мога да им помогна много, но сега знам, че те трябва да знаят повече от мен.“
Enciu Maria, майка, участваща в проекта

„Този проект ни даде нещо, което смятам, че не бихме могли да направим сами за децата си. Не бихме могли да ги образовваме така, както го направи този проект.“
Кармелута Таниу, майка

„Поради факта, че децата идваха в центъра и видяха дейностите, които се предлагат там, родителите осъзнаха, че образованието е важно и стигнаха до извода, че няма проблем да пуснат децата си на училище и на детска градина. Заздравихме връзката, общуваме повече помежду си. Децата постоянно молят родителите си: „Искам да ходя в центъра, искам да ходя на детска градина“, искам да ходя на училище.“
Габриела Чичеа, местен координатор

7 . Заключение

Както посочихме в началото, настоящото проучване има като водеща цел да направи анализ на иновативни, национални и европейски практики за интеграция на социално-уязвими групи в социално-икономическия живот на България и тяхното възможно прилагане на територията на МИГ „Гълъбово – Опан“.

Радикализирането и сегрегирането на различните етнически и социални общности само задълбочава проблемите, така че все по-ясно се очертава необходимостта от приобщаване на различните, на уязвимите, на изключените от обществото.

Важен фактор за интегрирането е включването на всички институции, организации по места, отделни представители на компактни групи на социално-уязвими групи, както и неправителствения сектор, ангажиран с проблематиката.

Настоящото изследване представя само част от добрите практики на отделни държави членки на ЕС, които се отличават със своя иновативен подход и имат своите положителни резултати, които отговарят в най-голяма степен на потребностите, спецификите и капацитета на територията и е възможно да бъдат след адаптиране да бъдат успешно приложени.

Използвани източници:

- *СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА СДРУЖЕНИЕ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА Гълъбово-Опан*
 - *ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ОПАН ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020г.*
 - *ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЪЛЪБОВО ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020г.*
 - *НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПЕРИОДА 2015-2020 Г.ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ (2012-2020)*
 - *ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ГЪЛЪБОВО ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД*
 - *ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЩИНА ГЪЛЪБОВО (2016 г. – 2020 г.)*
 - *"СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА МАЛЦИНСТВЕНИТЕ ОБЩНОСТИ В ОБЩИНА ОПАН" /за периода 2012 – 2020 г./*
 - *De Kringwinkel: werken aan tewerkstelling*
<https://www.dekringwinkel.be/>
- НАРЪЧНИК - ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА РОМИТЕ ОТ МЕСТНО НИВО - АСОЦИАЦИЯ ИНТЕГРО Лилия Макавеева, Проф. Илона Томова, Проф. Ивайло Търнев*
- *ELECTRONIC GUIDEROM-UP! The inclusion of Roma through successful educational experiences*
http://cloud2.snappages.com/c13113aadcc6acbc7b237bdac53d0398570c62aa/Electronic%20guide_EN.pdf
 - *"A Good Start"- increase the access to quality educational services for Roma children*
<http://www.romanicriss.org/prez%20project%20good%20start.pdf>
 - *A GOOD START - The EU ROMA PILOT*

<http://www.romaeducationfund.hu/goodstart/eu/roma/Pilot>

http://cloud2.snappages.com/c13113aadcc6acbc7b237bdac53d0398570c62aa/Electronic%20guide_EN.pdf

- "A Good Start, Survey Spotlight on its Localities and households" Intercultural Dialogue and the Roma: The Key Role of Women and Education "Initiatives,

http://www.oportunitatiegale.ro/pdf_files/ref/ags/household/survey/screen_0.pdf

- Press Conference: "A Good Start" Project

http://www.romadecade.org/press_conference_a_good_start_project

- СБОРНИК С ДОБРИ ПРАКТИКИ в областта на професионалната рехабилитация, ориентиране, обучение и заетост на хората с увреждания, реализирани в Белгия и България

<http://nfri.bg/documents/Sbornik-s-dobri-praktiki-BG-01-14.pdf>

- Danish Safer Internet Centre

<https://www.betterinternetforkids.eu/>

- Danish awareness centre focuses on digital self-defense and GDPR

<https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/practice/awareness/detail?articleId=6458611>

- Entraide entre personnes handicapées : L'exemple du SAAHED

<https://www.handirect.fr/entraide-entre-personnes-handicapees-saahed/>

- APF France hendikep

<https://www.apf-francehandicap.org/association-handicap-bref>